Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 61. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 31-го БЕРЕЗНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 31, 1954. No. 61. VOL. LXII.

НОВА ЕКСПЛЬОЗІЯ ВОДНЕВОЇ БОМБИ

Вашингтон. — Голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луїс Л. Стравс повідомив, що 26 березня ц. р. випробовувано другу в цій серії водневу бомбу на островах Маршалла на Тихому океані. В цьому повідомленні находиться і таке місце: „Щоб належно приготовитися до цієї експльозії, летунські сили Фльоти і Летунства мали завдання докладно провірити терен, також і при допомозі радару. Не завважено жадного корабля. В цих експльозіях здобуто дуже важні інформації для оборони країни". Це була вже третя експльозія водневої бомби взагалі, а друга цього року. 1 березня відбулася перша експльозія в теперішній серії дослідів, і під час неї були попечені особи із американської залоги, а також японські рибалки, бо науковці не передбачили, як далеко сягатиме промінювання від цієї водневої експльозії. Тепер команда провірила терен в промені 450 миль, і не було жадних випадків, щоб промінювання пошкодило будь-кого на цьому терені. Твердять, що цю водневу бомбу скинено з літака, щоб випробувати, що літаком можна її довезти на потрібне місце. Але урядового потвердження цієї вістки ще немає. Адмірал Стравс скликав Комісію Атомової Енергії на засідання 30 березня, і там має дати докладніші відомості про ці нові спроби з водневими експльозіями. Він інформував уже про них президента Айзенгавера, який має дати ширші інформації про силу водневої бомби на найближчій пресовій конференції, як це заповів був ще минулого тижня. Звертають увагу, що совєтський щоденник „Червона Звезда" того самого дня, 26 березня, принесла статтю про те, як продукується водневу бомбу. Демократичний конгресмен Чет Голіфілд звернувся до президента Айзенгавера, щоб він успокоїв населення ЗДА, яке занепокоєне тими вістками, що виникли після експльозії водневої бомби, що відбулася 1 березня цього року. Інший демократичний конгресмен Джан М. МекКормік сказав у Конґресі, що атомова атака на ЗДА спричинила б від 10 до 30 мільйонів випадків у людях.

Конґрес прийняв закон про зменшення податків від продажу на 999 мільйонів

Вашингтон. — Спільна Комісія Сенату і Палата Репрезентантів погодилася на тому, щоб податки від продажу вже цього року від 1 квітня зменшити на 999,000,000 долярів. Ця сума на 87,000,000 долярів вища від тієї суми, яка була прийнята Палатою Репрезентантів, і на 20,000,000 долярів менша від суми, що її був прийняв Сенат. Цей узгіднений закон про зменшення податків від продажу має негайно підписати президент, щоб закон міг діяти вже 1 квітня. Зменшено податки від продажу таких товарів, як футра, біжутерія, косметика, а також податок від телефонів і телеграфу. Всі ці податки становитимуть тепер тільки 10 відсотків, а не 25, як це було досі.

Число безробітних у Ню Йорку пропорційно нижче, як у цілій країні

Ню Йорк, Н. Й. — Число безробітних у Ню Йорку відносно далеко нижче, як в інших великих промислових центрах країни. В порівнянні з минулим роком число безробітних у Ню Йорку зросло на 40-50 відсотків, а в цілій країні воно в деяких місцях майже подвоїлося. Тепер число безробітних нижче на 15 відсотків в порівнянні з найвищим числом, яке було у грудні минулого року. Нюйоркська Метрополія не може бути барометром крайової економіки, бо тут в порівнянні з Дітройтом, Боффалом, Питсбурґом або Шикаґо панує велика різнородність промислу. Коли в інших центрах промисловість зростає нагло, Ню Йорк не відразу реаґує на це. Так само і з обниженням продукції. Деякі роди підприємств, наприклад, театри та реклямна промисловість, яка в Ню Йорку має свій центр, виявляють навіть піднесення. Тільки мануфактурна промисловість виказує велике обниження. В лютому 1952 року працювало в Ню Йорку 3,584,000 робітників, а в тому самому місяці цього року затруднених було 3,542,000. Великий клопіт спричиняють містові розрухи в Нюйоркському порті, які тривають довший час. Найбільше число безробітних між порторіканським населенням, яке переважно нефахове, найскорше втрачає працю, коли починається безробіття.

Променями Рентґена вилікували пістряка на очній повіці

Шікаґо. — Два лікарі, Мілфорд Д. Шульц з Массачусетського Генерального Шпиталю і Чарлз Дж. Стетсон із Інґелвуду в Ню Джерзі, заявили, що їм вдалося вилікувати пістряка на повіці при допомозі променів Рентґена. Але вони підкреслюють, що лікування цим способом мусить початися у самих початках недуги. Вони твердять, що пістрак на повіці — це єдиний наріст в околиці ока, вразливий на промені Рентґена. Інші нарости, які виникають коло ока — найкраще лікувати оперативним шляхом.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** має вирішити справу, чи висилати до Італії віце-прем'єра Ніксона, щоб він своїми промовами допоміг ослабити комуністичну пропаґанду, як цього домагається американська амбасадорка в Італії Клер Бут Лус. Президент ще не вирішив, чи зможе він звільнити Ніксона на деякий час із Вашинґтону.

● **Бувший кандидат** на президента Адлей Стівенсон захворів на нирки, перебуваючи в домі свого приятеля в Північній Каролайні. На цю недугу захворів він у перший раз під час виборчої кампанії 1952 р.

● **Буревій**, що перейшов над містом Андерсоном в стейті Індіяна, знищив кільканадцять домів, перевернувши їх догори ногами. Торнадо підняло вгору тягарове авто і кинуло його на священика Ф. Е. Пейджа, який ішов із церкви додому.

● **Демократичний сенатор** Генрі М. Джексон перестерігав через радіо, що небезпечно організувати оборону країни, розбудовуючи тільки атомову та водневу зброю і занедбуючи інші роди зброї, бо може статися, що міжнародними порозуміннями заборонять вживання атомової зброї, і тоді ЗДА опиниться в критичному положенні. В тому самому дусі промовляв і конґресмен Семюел Йорті, а їм відповідали республіканські сенатори Едвард Мартин та Френсіс Кейз.

● **Пані Дж. Сейвідж** із Монтреалю народила нормальну дівчинку вагою 5 фунтів. Після того вона народила ще двох дівчаток, зрослих головами. Лікарі заявляють, що досі ще не було випадку, щоб сіямські близнюки родилися одночасно з нормальними дітьми.

ВОЯКИ ІЗРАЇЛЮ ВБИЛИ 10 АРАБІВ НА ТЕРЕНІ ЙОРДАНІЇ

Єрусалим. — Йорданія зголосила у мішаній військовій комісії Об'єднаних Націй для береження перемир'я — скаргу проти Ізраїлю, що одна військова ізраїльська частина перейшла в повному озброєнні кордон Йорданії і заатакувала оселю Нагалін. Вбито 10 арабів і ранено 16, поки з відсіччю наспів відділ Арабського Леґіону і прогнав напасників з території Йорданії. Між убитими арабами є 6 місцевих поліціянтів, 3 арабських леґіонерів і 1 жінка, — втрат жидівських вояків не подано. При цій нагоді часописи пригадують три найбільші прикордонні стрілянини між Ізраїлем і Йорданією за останнього пів року: 14 жовтня мин. року озброєний відділ ізраїльських поселенців напав на містечко Кібія в Йорданії у відплаті за кілька попередніх прикордонних напастей збоку арабів, і тоді згинуло в Кібії кількадесять осіб, після чого справа опинилась на Об'єднаних Націях, які осудили той напад. 17 березня невідомі араби зробили на території Ізраїлю засідку на автобус і вбили 11 осіб, після чого представник Ізраїлю, не одержавши більшости для свого внеску в мішаній військовій комісії, що існує постійно в Палестині під проводом американського морського старшини, — виступив з тої комісії, заявивши, що уряд Ізраїлю не бере відповідальности за вибухи обурення збоку жидів. Тепер поведено слідство про напад на Нагалін.

Шікаґо — перша ціль для росіян, — каже Вудворт

Шікаґо, Ілл. — Директор Цивільної Оборони Іллинойського стейту, Роберт Вудворт заявив, що Шікаґо буде першою ціллю для росіян, коли б почалася нова війна. Він це сказав після повороту з Вашинґтону, де брав участь у дводенній конференції директорів 42 промислових округ, наражених на вороже бомбардування. На цій конференції промовляли урядовці департаменту оборони, приготовляючи присутніх до крайових вправ в протиповітряній обороні, призначених на 14 і 15 червня цього року. „Протилетунські сховища в Шікаґо — сказав Вудворт — гірші від найгірших". Це відноситься головним чином до підземок, які вважається за добрі сховища, а тим часом „всисання атомового промінювання" спричинить те, що всі, хто спробував би сховатися в підземках, подушаться. „При тих знаннях, які ми маємо, казав Вудворт, було б жорстоко дозволити публіці думати, що вона знайде захист в цих сховищах". Але директор Цивільної Оборони Шікаґо Антоні Дж. Мюллені твердить зовсім протилежне і рекомендує населенню шукати охорони від бомб в підземних сховищах, бо міська управа не проєктує евакуації мешканців на випадок атомової атаки.

Нюйоркські вантажники демонструють у Вашинґтоні

Ню Йорк, Н. Й. — Більш як 1,000 нюйоркських портових вантажників прибули до Вашингтону, щоб своєю приявністю боронити свої права. Ці вантажники є членами робітничої спілки Товариства Міжнародних Вантажників, яку минулого року позбавила членства Американська Федерація Праці за те, що в ній були злочинні елементи, які тероризували робітників Нюйоркського порту. В Вашинґтоні представники вантажників, що прибули туди своїми автами та автобусами, пікетують Білий Дім та Крайову Раду Робітничих Відносин, яка не хотіла затвердити вислід минулорічних виборів.

КОНЦЕРТ ХРИСТІ ЧВАРТАЦЬКОЇ В НЮ ЙОРКУ

Перший концертовий виступ 17-літньої української піяністки, Христі Чвартацької, який відбувся минулої неділі пополудні в Карнеґі Гол, можна вважати повним успіхом, як судити по критичних заввагах нюйоркської преси, що брала під увагу, як знання і техніку, так і молодість дебютантки. „Ню Йорк Таймс" пише, між іншим, таке: „Гра панни Чвартацької має кілька добрих прикмет. Найважливішою з них є те, що все, що вона грає, є для неї багатозначуще. В неї є й темперамент, як і потяг до поетичної, романтичної музики. Потрібна їй ще більша технічна вправа, щоб вона могла грати скорі пасажі з більшою точністю, а м'які — з більшою ясністю. З надбанням цієї майстерности варт буде її послухати, бо вона музикальна та інтеліґентна. Мало в її молодечів віку грає з такою палкою, особистою передачею". „Ню Йорк Геральд Трібюн" відмічає, як на її молодий вік, технічну легкість та нахил до романтичної мозики. Щодо удару і тону „вона все це студентка проте одна з тих, що дуже багато обіцяють", пише критик.

Додамо, що в програму концерту входили твори українських композиторів: соната Л. Ревуцького, Опус 40 Арсена Корещенка і прелюдія М. Фоменка. Найбільшу увагу звернули критики на виконання 24 прелюдії Шопена. Як в програмі, так і в критичних оцінках зазначено, що піяністка є українкою, яка прибула до ЗДА з Европи в 1946 році.

Концертова заля була майже заповнена українською та іншою публікою. Молоду піяністку, ученицю проф. М. Полевського, вітали заслуженими оплесками і китицями квітів.

Замітний успіх українського юнака

Магва, Н. Дж. (Я.П.) — Місцева газета „Рамапо Велі Індепендент" подала вістку, що 14-літній син відомих наших громадян пп. Осипа і Стефанії Федориків, Дам'ян Федорика, учень 8-ої кляси католицької школи в Сафферні, здобув повну 4-річну стипендію для продовжування науки в Ріджис Гай Скул. Молодий Федорика своїми поступами в науці виграв конкуренцію з-поміж 1,100 учнів цілої архидієцезії. Коли зважити, що Риджис Гайскул уважається за найкращу католицьку школу в Ню Йорку, яку називають „школою мозків" (брейн скул) і до якої дуже важко дістатися, то успіх нашого юного земляка справді не абиякий. Дам'ян Федорика народився в Західній Україні, був разом з батьками на скитальщині в Західній Европі і п'ять років тому приїхав разом з ними до цієї країни. Він скоро вибився на першого учня в своїй клясі. Він є членом Пласту й минулого року, разом зі сином відомого нашого лікаря д-ра Ярослава Макарушки, до речі — своїм кузином, врятував під час вакацій потапаючого товариша, за що дістав пластове відзначення. Батько Дам'яна, пан Осип Федорика, є містоголовою 394 Відділу УНС в Магва, Н. Дж.

ДОЛЛЕС ПРО ЗАГРОЗУ КОМУНІЗМУ В АЗІЇ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ВИГОЛОСИВ ВЕЛИКУ ПРОМОВУ ПРО ІНДО-КИТАЙ І ПОЛІТИКУ ЗДА ЗАКЛИКАЮЧИ ДО ЄДНОСТИ В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ. ПЕРЕСТЕРІГАЄ, ЩО КОМУНО-КИТАЙСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ В ІНДО-КИТАЇ ПОШИРИТЬ ВІЙНУ.

Державний секретар Джан Фостер Доллес в розмові з президентом Айзенгавером, з яким він устійнив текст своєї промови про комуністичну загрозу в Азії.

Запанування комуністів над над Індо-Китаєм і Південно-Східньою Азією було б „похмурою небезпекою для всієї вільної спільноти народів" — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес у великій промові, що її виголосив в понеділок вечером на бенкеті Заморського Пресового Клюбу Америки в Валдорф Асторія у Ню Йорку. Текст промови був раніше обміркований з президентом Айзенгавером і ним затверджений. Державний секретар підкреслив ще раз і розвинув думки, що їх висловив у промові з 12 січня ц. р., що всяка дальша аґресія доведе до акції, що буде поведена на такому місці, де її вибере вільний світ, і що користі з аґресії будуть менші, як втрати з її наслідків. Найважніше місце в цій останній промові Доллеса було таке: „З'єдинені Держави відчувають, що до такої можливости (запанування комуністів у Південно - Східній Азії) не можна бездільно допустити, але, що треба їй протиставитись об'єднаною акцією. Це може бути поважним ризиком. Але такий ризик був би ще багато менший, як той, що ми його мали б за недовгих кілька років пізніше, якщо ми не відважились би іти на нього тепер. Часом є необхідно взяти на себе ризик, щоб здобути мир, так само, як необхідно на війні заризикувати, щоб здобути перемогу. Шанси миру є здебільша більші, коли сказати згори аґресорові, щоб він знав, куди може завести його аґресія". При цій нагоді, державний секретар оскаржив знову Комуністичний Китай у постійній аґресивній поставі, яка виявляється однаково на терені Кореї, що й Індо-Китаю. Доллес заявив, що командування військами Об'єднаних Націй в Кореї ствердило 40 різних випадків нарушення комуністами постанов про перемир'я. В Індо - Китаї „постійно збільшається" доплив військових достав комуністичним партизанам з Червоного Китаю: той військовий виряд і зброя є фабриковані в Чехословаччині й транспортовані через СССР і Комуністичний Китай. 2,000 комуністичних китайців є на керівних становищах в комуністично - партизанському русі в Індо - Китаї; у штабі, в дивізійних командах; в службі сиґналізації, при артилерії і в транспортовій службі. — Доллес потвердив, що ЗДА рішені не визнати комуністичного режиму в Китаї, ані не допустити його до Об'єднаних Націй. Він заявив, що З'єдинені Держави не підуть на ніякі поважніші концесії Комуністичному Китаєві в заміну „за обіцянки чемної поведінки в майбутньому". Державний секретар нап'ятнував теж совєтські „ганебні маневри перешкодити порозумінню поміж Францією і Німеччиною", під час коли вони самі, Совєти, затримують надалі свої війська в Східній Німеччині й Австрії. На бенкеті, де Дж. Ф. Доллес виголосив ту промову, були присутні поверх 1,000 осіб.

Президент висловлює признання оборонцям Індо-Китаю

Президент Айзенгавер вислав телеграми до президента Франції Рене Коті й голови автономної індо - китайської країни В'єтнаму, Бао Даї, з висловами найглибшого признання для оборонців французької фортеці Дієнбієнфу у північно - західньому куті Індо - Китаю, що є предметом найзавзятіших атак комуністичних партизанів. „Разом з мільйонами своїх земляків — заявив президент у своїй депеші — вітаю хоробрість і витривалість командувача і вояків Дієнбієнфу, що боронять його від ворога". „Я був би вдячний, закінчив свою депешу президент, — коли б ви передали командувачеві цієї хороброї залоги ці вислови мого подиву і мої найкращі побажання". Водночас Волтер Робертсон, заступник державного секретаря для далекосхідніх справ, заявив, що ЗДА зробили б „фатальний і небезпечний" крок, якби пішли на уступки комуністам під час Женевської конференції, бажаючи миру в Індо-Китаї. З представниками комуністичного Китаю ЗДА будуть переговорювати в Женеві — сказав Робертсон — не як з представниками китайського уряду, а як з головним аґресором в Кореї.

СССР хоче пожвавити торгівлю з Заходом

Об'єднані Нації. — Андрей Вишинський, постійний делеґат СССР в Об'єднаних Націях, зажадав поставити на денний порядок і обговорити, як одну з найперших точок, справу усунення труднощів у міжнародній торгівлі. Цією справою має зайнятись Економічна й Соціяльна Рада ОН, яка у вівторок 9 березня відкрилась в Ню Йорку на свою 17 сесію. Членами цієї Ради є 18 держав. На денному порядку сесії стоять 26 справ, між ними звідомлення про невільничу працю, яке насправді є актом обвинувачення проти СССР. Представник Філіппін зголосив також широко умотивовану пропозицію про допущення свободи для звітувань преси.

Олексу Кириченка „переобрано" першим секретарем КП УССР

Москва. — Олексу Іларіоновича Кириченка „переобрано" першим секретарем Центрального Комітету Комуністичної Партії України, — повідомляє офіційна совєтська пресова аґенція ТАСС. Водночас у Москві першим секретарем обласної організації комуністичної партії на Москву — вибрано Івана В. Капітанова, на місце Ніколая Міхайлова, що несподівано став амбасадором СССР у Польщі. Становище генерального секретаря комуністичної партії на Московську область вважається найважливішим після генерального секретаря Всесоюзної Комуністичної Партії, бо звичайно є воно переходним ступенем до найвищих становищ в совєтській комуністичній верхівці.

Трофим Лисенко — далі предмет нападів

Москва — На з'їзді Комуністичної Партії УССР у Києві гостро критиковано академіка Трохима Лисенка і ті дослідні наукові установи, з якими він тісно співпрацює. Всесоюзна Академія Сільсько-Господарських Наук, яку очолює Лисенко, і її дослідні станції, із них одна в Одесі, давали, мовляв, помилкові вказівки про культивування збіжжя.

В Каракасі підписано 97 угод

Каракас, Венесуеля. — Десята Міжамериканська Конференція, яка тривала чотири тижні, закінчилася підписанням 97 угод. Найважливішою угодою, як підкреслив представник ЗДА Генрі Ф. Голленд, є угода всіх латинсько-американських держав про міжамериканську закордонну політику. „Це є проста, але ясна перестоpога провідникам міжнародного комунізму, що американські держави не будуть толерувати їхнього втручання у свої внутрішні справи". Ухвала конференції передбачає спільну акцію проти комуністів у кожній американській державі. Осягнено порозуміння в багатьох інших політичних, господарських і соціяльних справах. Під час нарад виявилося, що американські держави різняться поглядами на деякі справи, але це, як казав представник ЗДА, річ зрозуміла, бо кожна американська держава боронить свої власні погляди. Республіка Коста Ріко, яка не брала участи в конференції з огляду на „надто авторитарний" режим у Венесуелі, зможе підписати ті всі угоди пізніше.

Альянти змінюють торговельну політику у відношенні до червоних

Лондон. — Уповноважені репрезентанти ЗДА, Англії і Франції перевели в Лондоні конференцію, на якій устійнено нові напрямки торговельної політики у відношенні до комуністичних держав. — Піддано докладному переглядові дотеперішній список заборонених для експорту товарів і допущено багато нових товарів до експорту. Однак водночас рішено загострити нагляд над вивозом тих товарів, які визнано виключно стратегічними. Представники конференції прийшли до переконання, що можна буде з більшим успіхом боротися проти перепачковування стратегічних товарів поза залізну завісу, якщо скоротиться список таких заборонених товарів. Репрезентантом ЗДА був на тій конференції директор адміністрації закордонних операцій, Гарольд Стассен.

Президент Єгипту Наґіб зімлів і „хоче вмерти"

Каїро. — Президент і прем'єр Єгипту генерал Могаммед Наґіб, відпровадивши на летовище короля Арабії Савда, що був з відвідинами в Єгипті, раптом занедужав і зімлів, прошепотівши тільки: „хочу вмерти". Лікар привернув його до притомности і ген. Наґіба відвезли до його палати. Коли йому стало трохи ліпше, почалася негайно спільна конференція ради міністрів і революційної ради у зв'язку з надзвичайно заплутаною ситуацією в Єгипті на тлі внутрішніх суперечок між керівними старшинами теперішнього режиму про владу і про майбутній устрій держави. На вулицях Каїро і перед президентською палатою ішли безупинні демонстрації — „за" і „проти" Наґіба, що є за поворотом до конституційного ладу. У висліді конференції проголошено, що „тим часом" Революційна Рада залишатиметься при владі, поки буде вирішений спір з Англією за Суез і будуть переведені деякі соціяльні реформи. Буде покликана лише дорадча рада з представників станів і професій.

В СВІТІ

● **18 англійських видавців** і редакторів поїдуть цього тижня до Москви, відвідавши по дорозі Прагу і Варшаву. Ці редактори належать до групи 37 осіб, які подорожують по Европі. Совєтська амбасада в Парижі за годину перед їх від'їздом повідомила керівника цієї групи, що совєтський уряд дає всім їм візу.

● **Королева Інґрід**, дружина данського короля Фридриха, скінчила 44 рік життя. З тієї нагоди королівська ґвардія з музикою парадувала по вулицях Копенгаґену, а маси народу вітали королівську пару і її три малі донечки, що з'явилися на бальконі королівського палацу.

● **В Англії** арештовано 32-літнього Петра Артона, з походження чеха, який у 1941 році втік був до Англії і там дослужився кількох відзначень, як пільот в англійському воєнному летунстві, а потім займався закордонною торгівлею. Його арештовано саме в той день, коли він мав одружитись з 33-літньою чешкою: її арештовано також — під закидом шпигунства на користь комуністичної Чехії.

● **Земля розступилася в селі** Зенінан в Ірані, за 40 миль від Тегерану, після сильного землетрусу. Коло 200 домів зникло у ґіґантському проваллі, але земля розсувалась так помалу, що всі 840 мешканців села встигли врятуватися втечею.

● **286 старшин і вояків з еспанської „Влакитньої Дивізії"**, що боролася по стороні Гітлера у другій світовій війні, прибули грецьким кораблем „Семіраміс" з Одеси до Істанбулу, по дорозі до Еспанії. Большевики випустили їх на волю після 8-літнього придержування в таборах невільничої праці. Вони твердять, що ще яких 200 еспанців перебувають за залізною завісою.

● **Кілька мільйонів долярів** втратив японський рибальський промисл наслідком останнього експериментального вибуху американської водневої бомби в дні 1 березня ц. р. на острові Бікіні, бо привезені транспорти риби, наловленої в тому часі на довкільних водах знищено і дальшу ловлю припинено. 300,000 долярів втратила компанія того корабля, на якому 23 члени залоги впали жертвою радіоактивного попелу.

СВОБОДА SVOBODA
українcький щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГРА З ВОГНЕМ

„Обличчя Азії — це колективне обличчя приблизно більйона смаглявих та жовтих людей, довго обманюваних чужинцями, які тепер споглядають на дивну й далеку Америку в надії, що вона їм допоможе стати повноправним членом людської спільноти", — пише Фред Спаркс, відзначений Нагородою Пулліцера журналіст, який щойно повернувся з довгої подорожі по Далекому Сході. Спаркс залишає історикам та соціологам вияснення цього „феномену". Він тільки стверджує те, що існує, підкреслюючи величезну нагоду для Америки відіграти тепер рішальну ролю в змаганні азійських народів до волі й незалежности. „Азія — це будучність, а Европа — це минуле. Обличчя Азії, звернене до нас, — повне надії, але й залякане", пише Спаркс.

Однак, що саме лякає азійські народи, очі яких звернені до З'єдинених Держав? Близька міжнародна конференція в Женеві, на якій готово перемогти „апізерство". Женева готова стати початком угодівства, яке заважить на долі цілої Азії так, як це бувало в минулому, коли „про майбутнє Азії рішала домашня політика Европи". Як легко догадатись, іде тут про допущення червоного Китаю на женевські наради. Це вважають протикомуністичні елементи в Азії тільки прологом до властивої драми: допущення представництва комуністичного режиму в Китаї до Об'єднаних Націй. Ті, що мріють про вільну Азію і шукають порятунку в своїх змаганнях у ЗДА, переконані, що засідати демократіям в Женеві разом з червоним Китаєм — це те саме, як людина дає крокодилові з'їсти одну ногу в надії, що він нею насититься і що в такий спосіб вдасться врятувати не тільки другу ногу, але й саме життя. Коли секретар стейту дав, під натиском Англії, Франції та Совєтів, згоду на конференцію в Женеві з участю червоного Китаю, то тим самим він завдав важкий удар усім протикомуністичним силам в Азії, бо не хотячи визнав те, що досі для нього та ЗДА не існувало. Він засяде до розмов з тими, що досі день за днем, у пресі і через радіо, очорнювали та плюгавили все американське. Тому в Женеві будуть поставлені на карту не тільки справа визволення мільйонів, але також і ціла політична кар'єра Доллеса та увесь престиж З'єдинених Держав. Так глядітимуть на Женеву всі народи, гноблені комуністичним режимом.

Це, так би мовити, вісті з Азії. А тепер, для прикладу, дещо з Европи. Маркіз Чайдс пише з Парижу, в зв'язку з конференцією в Женеві, що Франція натискає на Доллеса, щоб в женевську „угодівщину" включити Індо-Китай. Чайдс майже переконаний, що так станеться, хоч наслідки такої „угоди" були б фатальні, бо це означало б на ділі кінець Европейської Оборонної Спільноти, а навіть могла б потерпіти ціла оборонна система Заходу, розбудова якої коштувала так багато часу і грошей.

На подібну тему пишуть з Вашингтону брати Алсопи, відомі політичні коментатори. Вони заповідають, що в Женеві представники Кремлю та Пейпінгу кинуть „бомбу", експльозія якої може спричинити дипломатичне визнання комуністичного Китаю великодержавами, включно з Америкою, допущення його до Об'єднаних Націй та повну й вільну з ним торгівлю. Це мала б бути „заплата" за „бомбу", себто „мир" в Азії та Европі, запропонований в Женеві Кремлем. Алсопи не припускають, щоб Доллес на таке дав згоду, але, з другого боку, коли б він дуже опирався, то міг би цим розбити Західній Альянс, бо Франція все одно поступить на власну руку, коли б їй вдалося в Женеві покінчити війну в Індо-Китаї.

Як бачимо, доля Доллеса в Женеві буде незавидна. До того ж не так легко йому вести діла навіть і в самому департаменті стейту, як прикладати хоч би тільки малу вагу до того, що тепер говорить про „молодих совєтчиків" у департаменті стейту такий визначний американський дипломат, яким є Спруїл Браден, бувший асистент секретаря стейту. А він твердить, що в департаменті стейту все ще є ті самі люди, що йому клали колоди під ноги в 1945 році у його протикомуністичній акції. Те саме, каже Браден, вони продовжують тепер робити і за республіканської адміністрації, і тому з Доллесом може тепер статися те саме, що сталося з ним у 1945 році.

Невеселі це вісті і тому не диво, коли тепер пишуть про Женевську конференцію, як про гру з вогнем.

Мікоян годує обіцянками

Політика совєтського уряду — забезпечити протягом двох - трьох наступних років населення харчами і предметами щоденного вжитку (одягом, взуттям) — вступила в критичну фазу. Про це свідчить гостра критика і усунення керівників відповідних міністерств, адміністративні зміни в промисловості з метою її децентралізації, суди над керівниками окремих підприємств за недоброякісну продукцію і невиконання плянів. А особливо про кризу свідчить промова міністра торгівлі Мікояна, що її він виголосив 11 березня на передвиборчих зборах в Еревані. В своїй промові Мікоян ствердив, що підсовєтському населенню, не зважаючи на безліч обіцянок, ще й сьогодні бракує найнеобхідніших предметів щоденного вжитку.

Мікоян заявив, що в країні не вистачає м'яса і тваринного товщу; декому навіть здається, сказав він, що товарів тепер менше, ніж було кілька років тому. Міністер вказав на „поважне відставання сільського господарства від запотребувань населення", і тому, мовляв, протягом останнього року наша партія і уряд цілковито зайняті опрацюванням та проведенням у життя широкої програми заходів для прискореного піднесення сільського господарства".

Совєтська державна торгівля також не задовольняє вимог населення. Торгівля мусить добитися того, говорив Мікоян, щоб „за два - три роки в кожному місті, в кожному сільському районі було подостатку необхідних населенню товарів". Розвиткові торгівлі заважає „надмірна централізація". Говорив Мікоян і про „культуру торгівлі", про потребу „чемного та уважного ставлення до покупців".

Те саме з транспортом. Уряд „бореться за те, щоб не було випадків спізнення потягів, щоб трамваї і автобуси працювали точно за графіком, щоб було чисто і комфортабельно в залізничих вагонах, трамваях, автобусах".

Мікоян заявив, що „погано працюють такі підприємства суспільної обслуги як лазні, пральні, готелі, голярні, різні кравецькі, взуттєві майстерні і комбінати побутової обслуги", а „потреба в мешканнях така велика . . ., що, не зважаючи на швидкий ріст житлового будівництва, веденого державними органами, мешкань не вистачає". Щоб зліквідувати мешканеву кризу, Мікоян пропонує запровадити „індивідуальне житлове будівництво", тобто дозволити населенню власним коштом і власними зусиллями будувати доми.

Піднесення життєвого рівня совєтського населення Мікоян бачить в розширенні торгівлі з „загниваючим" капіталістичним світом. Він визнав, що деякі капіталістичні країни продукують товари „якістю часто кращі від наших" і в більшій кількості, ніж цього потребує населення. З огляду на наближення депресії, ці країни, в тому числі й ЗДА, „починають намацувати через різні канали можливість торгівлі з СССР". Мікоян „співчуває" капіталістичним країнам, яким загрожує економічна депресія, і проливає крокодилячі сльози: „Як можуть совєтські люди радіти депресії в країнах капіталізму, коли вона несе з собою страждання для багатьох мільйонів трудящих, наших клясових братів?"

Промову Мікояна надруковано в усій совєтській пресі. Вона має значення не лише для виборців в Еревані, а для всього населення СССР. Мета цієї промови — заспокоїти обіцянками зголоднілих і зубожілих людей. Чим більше дається таких обіцянок, тим життєвий рівень населення більше падає. Мікоян перечислив майже всі ділянки народнього забезпечення, і у всіх цих ділянках визнав катастрофальні недомагання. Бракує не лише м'яса і товщу, а навіть такої простої речі як сірники. Виставлені у вітринах московських крамниць футра, брильянти та парфуми символізують совєтську демагогію.

(Л. Л.)

Ярослав Курдидик

Знаменна заява Президента-Полководця

Президент Айзенгавер своєю психологічною структурою й ментальністю — типовий військовик. І тому дуже часто його відповіді на запити журналістів може не такі „кучеряві у стилі", як, наприклад, професіонала-політика Стівенсона. Але, може водночас і одною з переваг Айзенгавера над Стівенсоном є саме те, що він у дуже просто сформованому реченні висловлює свої думки так ядерно, глибоко і ясно, що вони доходять однаково добре до робітника у фабриці і до високого інтелектуаліста за професорською катедрою.

Багато із нас, хоч і дивимося на нього, як на президента в цивільному одязі, бачимо за ним ще й другу сильвету — великого полководця у сірій вояцькій уніформі, що очолював кілька років тому одну з наймогутніших армій, які колинебудь були на землі. Він командував нею і виграв війну.

Серед багатьох помилок, що їх допустилась Америка в останній війні за уряду Рузвелта — чи не найкращою її реабілітацією був якраз вибір ген. Айзенгавера на президента. Йому доля немов би призначила очолювати й надалі американську воєнну силу, яка стоїть у проводі вільного світу. Навіть найбільші його противники мусять признати, що Америка в теперішньому всесвітньому напруженні не могла знайти більш відповідного президента.

Ніхто не сумнівається в тому, заявив віце - президент Ніксон, що „що б не робив президент Айзенгавер, він буде керуватися завжди тим принципом, що б усі його задуми й дії виходили на користь ЗДА".

Але положення Америки у політичній концепції тепер таке, що коли говориться про Америку, то мається мимохіть на увазі й решту світу, яку ще не встигла сотворити комуністична система. Щоправда, є ще оптимісти (але їх кількість меншає з кожним днем), які вірять, що Схід і Захід „якось таки" договоряться. Тверезі уми — а до них у першу чергу належить президент Айзенгавер — вирішили, однак, завести на всякий випадок „стан воєнного поготівля III ступня", при якому , хоч війни одвертої ще немає, але весь продукційний апарат держави заалярмований і наставлений так, що він кожної хвилини може обернутися не тільки в апарат власної оборони, але й у вістря нападу.

Головною тезою воєнної науки є твердження, що війни не можна виграти самим лише нападом — так, як і самозрозумілим є, що перемоги не можна осягнути самою лише обороною. Ідеально скомбінована рівновага нападу й оборони така ж конечна для кожного стратегічного успіху, як комбінування збройних сил, до яких входять, залежно від потреби й вимоги — наземні, морські чи повітряні сили. Особливо тепер, коли стратегія прийняла, як факт, „третій вимір" війни, точніше форму накинення бойових дій з висоти, перестала існувати точно означена лінія оборони, головним завданням якої було: 1) відкрити сили ворога, 2) пізнати його задуми, 3) здержувати та сповільнювати швидкість його просування.

Сама оборона вимагає завжди комбінування лінії оборони з групами сил, розташованих так, щоб їх можна було перекинути в найкоротшому часі у місце прориву, чи на оборону якогось важливого стратегічного ключа. Тут береться до уваги також оборона бази, з якої виходить і розгортається напад — головним чином з флянгів, а з уваги на можливість десантів — і з запілля.

Виходить, що засади залишилися ті самі, а змінився тільки маштаб, що розтягнувся тепер з оборони поодиноких держав чи їхніх стратегічних позицій на окремі континенти. І тому тепер говориться про різко розмежовані, глобальні пляцдарми майбутніх воєнних дій — Европи, Азії, Африки чи Америки.

Останні совєтські зимові маневри переведені на таку велику міру, якої не було від самого початку існування червоної армії, включно з атомовою артилерією і ракетними пересувними площадками; випробування американцями водневої бомби, яка своєю силою перевищила в 500 разів атомову бомбу, скинену на Гірошіму; заява про те, що американські збройні сили отримали, крім додаткових атомових батерій, ще й ракетні викидні з різним засягом дії в діяметрі — все це ніяк не вказує на відпруження стану воєнного поготівля. Навпаки. Кожна сторона вважає, що найкращою запорукою на „всякий випадок" — бути належно озброєним.

Зростаюча швидкість літаків і вдосконалення ракетних стрілен — роботів далекого засягу створюють необхідність на випадок війни алярмувати автоматично не поодинокі держави, а цілі континенти. Щоб ввести загальне поготівля І-го ступня при допомозі радарів і радіо — за оцінкою фахівців — потрібно менше як пів години, а для того, щоб в повітряній обороні почали діяти винищувачі й оборонні ракети, потрібно лише кількох хвилин.

На тлі цього всього можна найкраще зрозуміти слова президента Айзенгавера, що він „поставив би кожного президента перед суд і покарав би смертю, якби зайшла потреба діяти на випадок війни негайно — а він чекав би на скликання конґресу й рішення його у цій справі".

Ця заява, проста, але знаменна своїм змістом, підтверджує ще раз, що в разі потреби президент ЗДА Айзенгавер стане знову полководцем і найкраще вирішить — де, коли і якими силами боронитися та як і де відплачувати нападом!

Два місяці в Совєтському Союзі

Маршалл МекДаффі, нюйоркський адвокат, був у 1946 році головою місії УНРРА в Україні, членом Комісії для справ Винайму і Позики і членом різних інших американських і міжнародних місій, що діяли в СССР наприкінці другої світової війни і зараз після неї. У тому часі він мав нагоду стрінутися з Хрущовим, який зробив на нього позитивне враження спокійної і ділової людини. Після того МекДаффі, виконуючи свою адвокатську практику в Ню Йорку й займаючись торговельними справами, читав про щораз більшу кар'єру Нікіти Хрущова який врешті став наступником Сталіна й Маленкова на становищі голови генерального секретаріяту всесоюзної комуністичної партії в СССР і таким чином „чоловіком ч. 2" — як висловлюється сам МекДаффі — в єрархії комуністичних достойників СССР. МекДаффі, що від часу свого перебування в Совєтах близько цікавився їх справами, нераз думав собі, що варта було б подивитися на теперішнє тамошнє життя. Довідавшись від „Вестерн Юніон", що за $ 8 можна надати каблограму до Москви, він — у приступі дивної ідеї — надав був рік тому, весною 1953, таку депешу: „Нікіта С. Хрущов, Кремль, Москва. Я радий би дістати змогу відвідати Україну й Білорусь, де був шефом місії УНРРА в 1946 році. Я цікавий подивитися на зміни, що зайшли з того часу, і радий би також поїхати в інші місцевості. Прошу теж дозволу на власного перекладчика". Від дня вислання тієї депеші минули тижні й місяці і нюйоркський адвокат забув уже про неї. Аж одної ночі у вересні минулого року задзвонив в його помешканні телефон і якийсь невідомий йому голос з виразною чужинецькою вимовою запитав: „Ви хочете їхати до Росії?" Коли здивований МекДаффі відповів з гумором, що не мав би нічого проти такої подорожі, то незнайомий замовився з відвідинами у нього на наступний ранок. Прийшли два добродії, два — як це виявилося — другі секретарі совєтської амбасади з Вашингтону, які спеціяльно для цієї цілі приїхали до Ню Йорку. Вони мали в кишені совєтську візу для МекДаффі, але горіли цікавістю, яким чином він її дістав. Вони закинули його запитами: З якою місією він виїздить до СССР і що він думає там робити, врешті, довідавшись, що він просто хоче поїхати на кілька тижнів до СССР, як приватний турист, та ще й для пороблення записок і світлин, — запитали його просто, до кого він звертався за візою. Совєтські урядовці роззявили рота і — як він оповідає — мало не позлітали з крісел, коли почули спокійну відповідь: „Я зателеграфував до Хрущова до Кремлю".

В кілька днів потім МекДаффі поїхав до Вашингтону і там, без найменшої затримки і будьяких перешкод, дістав совєтську візу на свій американський пашпорт. В совєтській амбасаді заявили йому, що він не дістав дозволу забрати з собою власного перекладчика, але дозволено йому робити записки і взяти з собою фото-апарат. Перед виїздом заступник державного секретаря ЗДА перестерігав його перед небезпекою такої подорожі і вказував на приклад з журналістом Овтісом в ЧСР, що його заарештували були й засудили за „шпигунство". Проте МекДаффі, наважившись їхати, поїхав, і полетів просто до Гельсинок у Фінляндії 11

(Закінчення на стор. 3)

ЗЕМЛЯ ЗНИКАЄ

Коли людство, а зокрема американське населення, загрожене винищенням внаслідок можливого нападу ворога водневими бомбами з повітря, — американський суходіл загрожений поступовим зменшуванням свого простору і звіюванням та розмиванням ґрунту. При несподівано великому прирості населення, таки на наших очах зникає земля, як живителька всякої істоти. Зменшування території З'єдинених Держав відбувається дуже поволі, але йде нестримно вперед. Науковці обчисляють, що лінія американського узбережжя скорочується на пів цаля кожних п'ятдесят років. Вони твердять, що це помітне тільки на деяких частинах узбережжя, а на інших відбуваються іншого характеру зміни. Одначе майже всюди, де довжина узбережжя скорочується, зростають економічні й суспільні проблеми. Бо оті, на перший вигляд, чудові морські хвилі, вдаряючи двадцять чотири години на добу в узбережжя країни, несуть на своїх хребтах велику нищівну силу. Земельні обшири, виставлені на діяння морських хвиль, зникають поступово внаслідок вижолоблювання. Громади і стейти втрачають свою вартість. Деякі цінні купелеві місцевості цілком заливає вода.

Якими способами зберегти узбережжя країни — ось головне завдання Ради Вижолоблювання Узбереж, цієї маловідомої секції в корпусі інженерів армії.

Члени й працівники цієї Ради проводять цілі дні, вивчаючи й аналізуючи наслідки удару різнородних морських хвиль, які розмивають, часто коштовні узбережні споруди, як напр. півмилеві побудови над морським берегом в бруклинському Форті Гемилтон, Н. Й. Висліди такої аналізи можуть рішати про життя або смерть якоїсь надморської оселі.

Одначе Рада Вижолоблювання Узбереж має ще й інше завдання від часу другої світової війни. Вона звертає увагу військовій владі на надморські місця, найвідповідніші для висадки ворожого війська на випадок війни. За допомогою спеціяльних танків Рада провадить досліди, як розбивати морські хвилі, або як витворювати хвилі штучним способом, на випадок, коли б треба було висадити військо на чужому узбережжі. Водночас Рада придумує способи для стейтів, як знесилювати удари хвиль і запобігати вижолоблюванню узбережжя. Це — складний процес, і він зрозумілий тільки для фахівців. Конґрес має саме тепер ухвалити закон про придбання фондів на такі цілі. З них половину покривали б стейти, а другу половину давав би федеральний уряд.

Іншого роду „зникання" землі загрожує південно-західнім обширам З'єдинених Держав, головно стейтам Денвер і Кензас. Двадцять років тому, під час довгої посухи, що тривала зиму й весну, коло 11,000,000 акрів земельної поверхні обернулося на порох. Коли почалися сезонові вітри, увесь цей порох розвіявся в повітрі, а земля перетворилася на жахливу пустелю, на якій ніщо не могло родитися. Цю околицю прозвано з того часу „Макітрою пороху".

Цими днями до Вашингтону приїхала з тої околиці делеґація фармерів, щоб представити сенатській рільничій комісії жахливу загрозу звіювання землі і розмивання ґрунту під час можливих злив у наступних місяцях. Делеґація сповіщає, що впродовж місяців січня й лютого ушкоджено 3,758,364 акрів ґрунту, а разом із шкодою в попередніх місяцях загрожено 9,272,683 акри, при чому найбільше потерпіла східня частина Колорадо. Служба Консервації Ґрунту передбачає ще гіршу катастрофу для земельного господарства в тих околицях, ніж була в 1930-их роках, якщо від квітня до червня не перейдуть в цій околиці весняні дощі.

Щоб рятувати ґрунт від дальшого звіювання та розмивання, Служба Консервації придумала глибоке орання землі — таке глибоке, щоб вивернена скиба не могла перетворитися на порох. Одначе на це треба великих фондів. Фармерська делеґація просить допомоги принаймні по одному доляріві на акр землі. Федеральна влада досі не дала вирішної відповіді на це прохання.

Тому, що делеґація представляє зорганізоване фармерство п'ятьох стейтів, департамент рільництва не може дати відповіді беззастережно, бо мусить справу перевірити при допомозі місцевих аґенцій. Це забере десять днів часу.

Оці приклади вижолоблювання узбережних обширів і звіювання та розмивання ґрунту на південному Заході пригадують, що нещастя однієї околиці відбивається на добробуті цілої країни. Жителі щасливіших околиць можуть допомогти районам, які зазнали стихійного лиха, коли використають свої можливості для економічного забезпечення країни, а з цим і для створення урядові можливости допомогти околицям, що є загрожені стихійними нещастями.

Роман Придаткевич

СПОМИНИ ПРО НЕСТОРА НИЖАНКІВСЬКОГО

(3)

Нестор мешкав з хорунжим Вітошинським коло лютеранської церкви у якоїсь членкиці „Просвіти", прізвища якої я, на жаль, не пам'ятаю.

Одного разу провели: Нестор, моя майбутня дружина і я чудовий вечір. Нестор почувався добре і напустив такого чару і бистроумства, що цей вечір нагадував хіба нашу зустріч з панною Іванною Шмериковською під час її переїзду через Стрий. Хоч наша розмова не розв'язала поважних питань, в кожному разі його веселість в трактуванні складних проблем допомагала нам забути, як у Бокаччіо, що все довкола горіло, валилося та вмирало в обіймах страшної пошести. Та щойно кілька днів пізніше Нижанківський прийшов попрощатися, так як йому одному знайдено місце на евакуаційнім кораблі. Він був якийсь час в Криму, звідки виїхав до Відня, де оженився з панною Меланією Семаківною.

Аж два роки пізніше, в січні 1922 р. я приїхав з дружиною з Одеси через Трієст до Відня. Там в карантанній стації нас відвідали Нестор та його дружина. Коли нас по двох тижнях випустили, ми гостювали короткий час у Нижанківських і тиждень у панства Карановичів. Нестор з дружиною допомогли нам влаштуватися в мешканні бувшої господині свекрів Нестора, пані Цимбалістої. Не тільки нам, які підголодовували, але і Нижанківським жилося нелегко.

Післявоєнний Відень було дороге місто, а він жив з військової платні, яка незабаром скінчилася. Нижанківські мали досить велику кімнату і до них часто заходили знайомі з українського артистичного світу. Ми знов разом музикували. Грали 4 лютого 1922 року на концерті студентського товариства „Січ" в Церемонійній Залі бувшого цісарського замку. Тоді засновано Товариство Прихильників Української Музики (не є певний чи так звучала назва товариства для допомоги українським музикам). Головою його був Богдан Бережницький, а д-р Ярослав Селезінка — містоголовою. Успішний концерт цього товариства почався двома колядками В. Барвінського для скрипки та сопрана. Тільки пам'ятаю, що Лев Туркевич був піяністом. Я виконав в цілості Чайковського скрипковий концерт при супроводі Нестора. Він же акомпаніював Богданові Бережницькому до варіяцій на українську тему для челя.

Нестор завзято працював над фугою, тема якої була надто амбітна, в додатку йому не легко було зосередитися. Він часто нарікав, що за день „написав тільки два такти". Хто компонує сам, може легко це зрозуміти. У нього на столі лежала нерухома книга, якась історія новітньої Росії, яка мала служити йому за точку опори для вивчення часів Петра Першого, та про Мазепинство, для дисертації, тобто для одержання докторського степеня. П. Соневицький помиляється, називаючи Нижанківського доктором музикології: його предметом була історія.

Я відіслав мою дружину саму-одну до моїх батьків в Яворові і сам, в голоді, якийсь час направляв скрипкову техніку з Гуґом Готтесманом, поки не виїхав до рідного дому. Не пам'ятаю більше, як я прощався і про що говорив з Нестором, не знаючи, що бачу його востаннє.

Ось Нижанківського лист до мене, в Яворові: „Відень 11-го липня 1922 . . . Про мене пісенька коротка. Маю „пеха". За два місяці написав три і пів фуґи, але ані одна з них не є „шульмесіґ" і до іспиту з контрапункту іду (тобто засідаю Р. П.) аж восени. На щастя, Маркс став директором академії, яку перетворює на „гохшуле" — отже, може дарують мені т. зв. „клясичну" (читай: дурну і погану) фуґу, на яку я ніяк не спроможусь . . . ті три фуґи вишастали мене здорово, бо я писав 8—12 годин денно — а тепер — сиджу як солом'яний вдівець, бо Мецю післав на „люфт" а сам, бо не маю „чесу" (тут відповідний рух пальцями . . . (значить, не було грошей Р. П.) . . . Після інформацій, які я дістав з Галичини, там не можна жити з музики, я як т. зв. композитор, мушу жити на українській землі між українцями (от покарав чоловіка Господь!!!). На цей рік так: роблю докторат — а поприте (оскільки буде час і охота) „потрошки" музику. Травріґ, абер вар! . . "

На мій лист, де я писав про „Вітрогонів" його батька, пропонуючи і прохаючи його переробити фортепіяновий супровід до скрипки, він не відписав. Аж 6-го вересня я одержав в Берліні такий лист:

„Лист Твій мене дуже втішив, але й трохи здивував. Головно в тім місці, де Ти закидаєш мені нечемність супроти Тебе. Я не маю права критикувати Твого погляду на причину перерви в нашій кореспонденції. Думаю, що прикладати найгострішу міру конвенційного „скільки разів, стільки разів" до людини, з якою булось і на лаві і під лавою, так в життю, як і мистецтві — є трохи таки дійсною нечемністю в порівнанню на невідповідження на один лише лист . . . Як з листа Селезінки я довідався, то Тобі важко дістати листа від мене, тому, що я „винен один лист". Це мене сильно заболіло! І я рішив, що краще мовчати і згадувати старого Дуця (тобто мене примітка Р. П.) — музику зі всіми його блудами — як нав'язуватися Вп. панові Р. В. Придаткевичеві, докладно рахуючому кілька разів хто писав! Це не викрут! Я маю занадто змучений мозок від трьох тяжків іспитів і одної дисертації, щоб міг видумувати „викрути", та й ще супроти кого? Супроти Тебе, перед яким я все був сам собою . . . Тепер розкажу Тобі дещо про себе: Восени минулого року здав я іспит з контрапункту, написавши 4 фуґи. З того три є „шпільбар". Одну Ти чув. А найцікавіша „BACH"-фуґа на 120 тактів, яку, на жаль, ліпше читати як грати. Хібащо колись положу її на оркестру. За послідній рік не написав я ні одної нотки, бо не було чому; я хотів вже раз скінчити з університетом, щоб дістати „хліб"; я думав, що ми витримаємо і я пристроюсь до нашого посольства в Берліні і там буду далі студіювати. Та судилось інакше! Зараз я в дуже поганому становищі! Все, що я мав, видав на риґорози і інші „такси", а тепер грубо бідніший, як колись Ти, як був у Відні! А будь у мене гроші, то зумів би устроїтись в Празі, де все таки краще (новак!), як у Львові, або де в якій дірі, куда прийдеться мабуть піти як „ср . . . бийник". Та я не трачу надії. Овшім! Свій докторат (не з музикознавства як пише п. Соневицький, але з історії — примітка Р. П.) уважаю лишень за сповнення обов'язку, як „гомо ґаліціянус", а тепер я маю право і каміння товкти, або вулиці замітати, щоб жити, а всяку вільнішу хвилину — посвятити музиці!"

Микола Андрусяк

СЬОГОЧАСНЕ І МИНУЛЕ ЗАКАРПАТТЯ

(З приводу книжки Миколи Вайди: „Великий пробудитель Закарпаття. В пам'ять 150-літнього ювілею народження о. Олександра Духновича", Видавництво „Карпатський Голос", Філаделфія (1953), 8° 48 стор.).

Першими масовими поселенцями в ЗДА були закарпатські українці й галицькі лемки, яких з батьківщини проганяла на заморські заробітки матеріяльна нужда. Та серед закарпатян, гноблених мадярами, зродилася надія на мниму поміч їм царської Росії на основі згадки про похід царського війська в 1848 р. на Угорщину, як союзників австрійського цісаря для приборкання там збунтованих проти нього мадярів. Тим то й закарпатські іміґранти в Америці створили в 1892 р. свою організацію „Соєдиненіє греко-католических русских братств" з москвофільським напрямком. Це „Соєдиненіє" й досі своїми виданнями туманить своїх земляків. Та ось з новою українською іміґрацією до ЗДА прибув речник відродженого в 1919-39 рр. з українським національно-державним напрямком Закарпаття Микола Вайда. Його світогляд формувався під впливом українського національно-державного зриву 1917-20 рр., що не оминув і Закарпаття, населення якого на окружних з'їздах в Любовні, Пряшеві, Ужгороді, Мукачеві, Хусті і Мармароському Сиготі заявлялося наприкінці 1918 і на початку 1919 р. за прилученням до Української Держави. Коли в березні 1919 р. їхала через Закарпаття до Будапешту, де перебувала тоді дипломатична місія ЗДА; для порозуміння з нею дипломатична місія Директорії Української Народної Республіки, то — за оповіданням члена цієї місії проф. Андрія Микитяка — вістка про переїзд української делеґації з'електризувала населення Закарпаття; в якій тільки місцевості поїзд не спинявся, закарпатяни тиснулися, щоб привітати представників державної України, й просили, щоб вони за них не забували й Закарпаття чимскорше було прилучене до Української Держави. Та неуспіхи України з переважаючими її сили ворогами — поляками, білими й червоними росіянами та румунами, не дозволили їй вислати відповідної кількости війська на визволення Закарпаття, і воно підпало під чехословацьку й румунську окупацію (Мармарощина з Сиготом). Тільки з території по р. Уж, над якою лежить столиця Закарпаття, Ужгород, чехословацька адміністрація створила окрему країну „Підкарпатську Русь", що в 1938-39 рр. під впливом української національної стихії стала державою — Карпатською Україною, а тепер, як закарпатська область входить у склад Української Совєтської Соціялістичної Республіки.

Перехід на захід від Ужа з Пряшевом, Бардієвом і Любовною прилучено в 1919 р. до Словаччини й насильно уряд старається зсловакізувати українське населення. До другої світової війни зараховувала урядова статистика більшу кількість греко-католиків за словаків так, що замість 200,000 українців, подавала тільки 90,000; а тим часом польський мовознавець Здзіслав Штібер ствердив, що є навіть римо-католицькі села, розкинені серед словацької етнічної території, які говорять не по-словацьки, а по-українськи. Українсько-словацька етнічна межа йде від границь України Ужем аж до впаду до нього Ляборця. Між Ляборцем і Торисею ця межа місцями покривалося з південною границею словацької держави в 1938-45 рр. В двох місцях на північ і на південь від Пряшева ця межа перехотила на правий беріг Ториси, над верхів'ям якої лежить чисто український етнічний простір, що до 1945 р. разом з галицькою Лемківщиною лучився в суцільну українську національну територію; більші з тих на захід висунених українських місцевостей є Шпельбах, Ториски, Репаші, Ольшевиця й Завади. Але острови українських осель сягають вглиб Словаччини на правий бік Гернаду; на захід від Ґельниці села: Гельцманівці, Словінки, Порач, Завадка та кілька близьких їм сіл з українською меншиною, на схід від Гельниці Койшів, на захід від Кошиць Галава, а південний захід від Смольника, недалеко Сляни Угорна й Пача. Західню межу Закарпаття творить ланка осель: Торискі-Годемарк - Подолинець над Попрадом — Великий Липник на південь від Шляхтової, останнього західнього села галицької Лемківщини до 1945 р. Осамітнена є українська оселя під Татрами Остурня, з якої походив батько померлого в ЗДА галицького діяча інж. Юліяна Мудрака.

Населення Закарпаття — це в більшості нащадки слов'янських автохтонів — хорватів, мешканців обох боків Карпат, яких розділили у 896 р. кочовики мадяри, що прибули з над Волги через чорноморські степи; південні хорвати створили нарід з старою назвою, карпатські хорвати, задержуючи прийняте від св. Методія християнство східнього обряду, злучилися з одновірними їм українськими племенами в один нарід з тогочасною державною назвою „Русь", границя якої за її хрестителя великого князя (царя-короля) Володимира Великого сягала — за „Угорсько-польською хронікою" з XIII ст. — до городу Саліс, утотожнюваного з Сальнігородом (Соварем) біля Пряшева. На Закарпаття постійно, не зважаючи на державні кордони, прибували українські іміґранти з північного сходу, доказом чого є назви осель у західньому Закарпатті в околицях Бардієва: Зборів і Львів: А втім у Карпатах по обох схилах мешкають ті самі українські племена: гуцули, бойки й лемки; останніх з галицького боку виселили тепер поляки в порозумінні з червоною Москвою. Але ми не повинні зрікатися перед вільним світом своїх прав на історичні українські землі і не повинні зрікатися Лемківщини, що лучиться разом з Пряшівщиною, заселеною теж лемками, з українською національною територією в одну геополітичну цілість. Треба підкреслити, що старі іміґранти з Закарпаття, які опиняються серед іміґрантів з Галичини в ЗДА, не відколюються від нас і ходять до українських католицьких церков, от, як принагідно зустрів я тепер у стемфордській парафіяльній церкві іміґранта з 1901 р. „от Пряшова, шаришской столици".

Із Пряшівщини з с. Тополі походив і пробудитель Закарпаття о. Олександер Духнович, що писав вірші місцевою говіркою та укладав шкільні підручники для навчання рідної мови й релігії, молитовники, редаґував літературні збірники й дописував до тогочасних наших часописів у Галичині, на Закарпатті, у Відні і Будапешті. Очевидно, згідно з тогочасною нашою національною назвою, писав о. Духнович: „Я русин був, єсьм і буду", коли його заарештували мадярі й домагалися від нього заяви льояльности. Його інший вірш: „Подкарпатські русини оставте глубокий сон" був прийнятий як національний гимн Закарпаття до 1938 р. Удержуючи літературні зв'язки з галичанами, написав Духнович для „Зорі Галицької яко альбум на 1860 р.", „Голос радости" від „Угорських русинів", „в честь новопоставленому митрополитові львівсько-галицькому — Григорієві Яхимовичеві". У львівському „Галичанині" з 1862 р. вмістив Духнович „Послідню мою пісню".

Для історії відродження Закарпаття Духнович має велике значення. Якби не впливи його писань, не були б збереглися „підкарпатські русини", не існувало б сьогодні українське Закарпаття. Тим то добре зробив Микола Вайда, що пригадав своїм землякам великого їх пробудителя. Вайда зростав уже у часах приналежности Закарпаття до Чехословаччини, коли досліджував його російський дослідник Олексій Петров, що проживав у Праці і в своїх дослідах уживав терміну „карпато-русский". І ось Вайда ще як студент при принагідній зустрічі з Петровим запитав його: „За кого уважає він населення Закарпаття — за українців чи росіян?" Петров відповів, що за українців. Згодом Вайда працював як народний учитель і організував народні школи для українського населення в Береґівщині. Ця його діяльність для українського населення в Береґівщині перекреслює твердження нашого демографа Володимира Кубійовича в „Енциклопедії Українознавства" за фальшивою мадярською статистикою, що південне Закарпаття творить чисто мадярська етнічна смуґа з Береговом. Вайда інформував нашого демографа про дійсний стан, проте демограф уважав, що урядова статистика важливіша для наукових тверджень. Я, як історик, уважаю, що твердження наочного свідка важливіші для науки, як тенденційна урядова статистика. Угорська урядова статистика подає за мадярів греко-католицького обряду наше населення гайдудорозької епархії в Угорщині на південь від Закарпаття, яке в 1938 р. висилало делеґацію до о. Волошина, щоб територію аж під Дебречин прилучити до Карпатської України.

У ЗДА Вайда працював як секретар Українського Католицького Комітету у Стемфорді. Тоді в 1949 р. зорганізував у сусідньому Бриджпорті видавництво „Наш Ужгород", яке випустило 14 збірок статтей про Карпатську Україну, у тому числі 7 його авторства, для національного освідомлення американських карпатських русинів, об'єднаних у вижчезгаданому „Соєдиненію". Коли Вайда став членом редакції филаделфійської „Америки", почав видавати у Филаделфії журнал „Карпатський Голос", виданням якого є і ця публікація, присвячена о. Духновичеві; вона є відбиткою з „Америки" (український текст) і з „Шляху" (анґлійський).

Слід тільки повітати невтомну працю Миколи Вайди для національного освідомлення своїх земляків і побажати йому успіхів, щоб ні один його земляк не залишився в „Соєдиненію", а всі, як один, карпато-українські старі іміґранти в ЗДА стали національно-свідомими українцями.

5,500 іміґрантів — 5,500 особистих проблем

У Монтреалі є вулиця така тиха і спокійна, що її не знають навіть деякі старі монтреальці. Однак вже минуло шість років, як ця вулиця стала дуже відомого серед багатотисячної маси новоприбулих іміґрантів. Називається ця вулиця — Вестерн. На цій вулиці стоїть скромна вілла, яка також нічим не привертає уваги прохожого. Ще скромнішими є хазяї цієї вілли, бо їх справжні імена зовсім невідомі зовнішньому світові. Цією віллою завідують Сестри канадійсько-французького чернечого Чину Пречистої Діви Доброї Поради.

На ювілейному святі Центру Допомоги Новоканадійцям у Монтреалі, яким завідують Сестри Канадійсько-Французького Чернечого Чину Пречистої Діви Доброї Поради, представник СУЖЕРО вручив кардиналові П. Е. Леже „Вілу Книгу про чорні діла Кремля".

Уже шість років ця вілла Но. 4281 при вулиці Вестерн є центром допомоги новим іміґрантам.

У 1947 році за посередництвом канадійського міністерства праці почали прибувати до Канади молоді дівчата, щоб тут виконати умови контракту на працю в домашньому господарстві (доместик). Приїздили сюди недосвідчені дівчата, без знання мови, не підготовані до нових умов життя і праці. Через те виникали непорозуміння з працедавцями, в наслідок яких дівчата часто попадали в зневіру або й депресію. Уряд звернувся до Сестер з проханням подати моральну опіку цим самітним дівчатам.

У жовтні 1947 року Сестри вперше пішли на залізничу станцію, щоб там зустріти новоприбулих іміґрантів. Від того часу, мабуть, не було транспорту, до якого не вийшли б назустріч Сестри Доброї Поради, як їх скорочено називають іміґранти. Вілла при вулиці Вестерн стала другим „рідним домом" для всіх тих, що шукали розради, допомоги чи просто розваги. Тут не одні заплакані очі знову почали усміхатися новою надією, не одне зневірене серце наповнялось новою відвагою. Це все завдяки дійсно материнській опіці, під яку взяли їх сестра-настоятелька Норманден і її дев'ять сестер-помічниць.

19 січня 1948 року в домі Сестер відбулася перша спільна вечеря „новоканадійців". До речі, треба зазначити, що Сестри ніколи не вживали назви „ді-піст", бо вони вважають, що ця назва принижує гідність людини.

Ця перша спільна вечеря була початком нової традиції щотижневих спільних вечер, яка знайшла свій найвищий вислів у ювілейній вечері 21 січня 1954 року, на якій був присутній Його Еміненція Кардинал Поль Еміль Леже.

Шість років минуло від першої спільної вечері. Шість років, протягом яких діяльність Сестер значно поширилася. Після дівчат для домашньої служби почали прибувати цілі родини іміґрантів і разом з тим почали виринати нові проблеми, нові труднощі. 5,500 іміґрантів пройшли „через руки" Сестер. Це значить, що Сестри мали 5,500 різних особистих проблем, які треба було розв'язати. Хто колись працював у ділянці суспільної опіки, той зможе оцінити витривалість і терпеливість Сестер у їх намаганні улегшити долю цих людей бездомних, розгублених... Питання помешкання, праці, приміщення дітей у школах і пансіонатах, медичної допомоги, зокрема в наглих випадках, клопотання в урядових установах, зокрема тоді, коли хтось хотів спровадити свою родину — це були передусім проблеми, що їх Сестри намагалися розв'язати на користь „новоканадійців".

Лише в минулому році Сестри відвідали 233-ох іміґрантів у їх помешканнях. Коли б можна було видати друком історію переживань повоєнних іміґрантів, переживань, з якими особисто ознайомилися Сестри — то вийшов би монументальний твір, героєм якого булаб та „сіра людина", яка падає невинною жертвою великих історичних конфліктів.

Однак діяльність Сестер не обмежувалася тільки до „сумних випадків". У каплиці Сестер відбулися християни 9 дітей і вінчання 8 пар — „новоканадійців". У цій же каплиці відбулося вінчання п. Ольги Шарко з канадійським французом п. Жаком Сент Аманом. Вінчання відбулося за українським греко-католицьким обрядом. Пані Ольга — це дочка відомого з процесу СВУ професора Вадима Шарка.

Після церковної відправи Сестри влаштували прийняття на честь „новоохрещеного" або на честь молодого подружжя.

Сестри мали подвійний контакт з священиками окремих національних груп. Представником української групи є о. Іван Гаврилюк, який володіє французькою мовою і тим самим улегшує порозуміння з новоприбулими.

Щороку на Різдво Сестри влаштовували вечір для дітей іміґрантів, на якому св. Миколай роздавав дарунки. З тієї нагоди присутні співали колядки майже всіма европейськими мовами. Одне слово — Вавилон, тільки з тією різницею, що в Вавилоні різність мов роз'єднала людей, а тут канадійська толерантність зводить під спільний знаменник усю цю різноманітність мов, культур і традицій.

На ювілейній спільній вечері було понад 400 гостей. Тому вечеря відбулася в залі сусідньої французької школи.

Окремі національні групи виконували свої народні танці і пісні. Від української групи виступав мішаний хор під дириґуванням п. Івана Козачка, який виконав кілька щедрівок і колядок, а на закінчення „Отче Наш". Крім того делеґація СУЖЕРО передала Його Еміненції Кардиналові П. Е. Леже дві книжки: „Віла Книга про чорні діла Кремля" і „Острови Смерти" С. Підгайного.

Наприкінці виступив з промовою кардинал П. Е. Леже. Він зазначив, що в Канаді новоприбулі скоро позбуваються назви „іміґранти" і скоро стають рівноправними канадійцями. Це не значить, що вони повинні забувати свої традиції, свою мову, чи пісні рідного краю. Кардинал з усмішкою в бік італійської групи додав, що трохи сицилійського сонця абсолютно не зашкодить канадійським морозам.

Батьки різного національного походження із зворушенням приглядалися, як їхні діти з невинним довір'ям підступали до високодостойного Гостя, який по-батьківському гладив їх по голівці і розпитував їх про край їх батьків та про їхні успіхи в канадійській школі.

При цьому не один з батьків у серці дякував Всевишньому за те, що діти так скоро забули про всі воєнні страхіття, які ще недавно доводилось їм пережи-вати.

Омелян Бачинський.

ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА

Кожний з нас іноді потребує юридичної поради та допомоги. Хтось порушив договір, неправильно зрозумів умову, недотримано розпоряджень, виникли непорозуміння з приводу права, грошей, зобв'язань, хтось став жертвою ошуканства, зайшов конфлікт з домовласником, босом, членом родини, кредитором чи навіть із державою. Якщо ви не можете найти адвоката, ви не можете добитись правосуддя. Але зважаючи на те, що основна концепція американців, що кожна людина рівна перед лицем закону, особа, що не має можливости мати приватного адвоката, повинна дістати пораду від організації „юридичної допомоги".

В 1876 році група соціяльно настроєних громадян заснувала організацію, яка пізніше перетворилась на Товариство Юридичної Допомоги. Його початкова мета була допомагати новим іміґрантам з Німеччини. Тепер воно обслуговує всіх громадян міста Ню Йорк, незалежно від раси, кольору чи етнічної приналежности. Це — найстарше Т-во Юридичної допомоги в З'єдинених Державах, яке за 75 років свого існування обслужило понад два мільйони людей, що зверталися по допомогу. Пересічно їм доводиться розв'язувати понад 500,000 цивільних і кримінальних випадків на рік. Кожний може сміло звертатись до цієї організації із своєю проблемою і бути певним, що там він дістане фахову пораду.

В З'єдинених Державах існує 125 організацій Юридичної допомоги. Подекуди вони утримуються з податків, по інших містах на кошти місцевих адвокатських організацій; в Ню Йорку на пожертви приватніх осіб.

Т-во Юридичної допомоги в Ню Йорку, що дало матеріял для цієї статті, являє собою корпорацію адвокатів. Воно має регулярний штат з 40 службовців-юристів. Їм добровільно допомагають адвокати, що працюють не повний день. Серед персоналу є люди, що говорять різними европейськими мовами.

Організація дає юридичні поради безкоштовно. Якщо хтось має діло в суді, він може подати заяву, що не може найняти адвоката і просить виділити йому оборонця.

Найтиповішими з цивільних справ, в яких організація допомагає, такі: все, що стосується платні; невеликі борги; контракти; справи, пов'язані із забезпеченням; конфлікти з домовласниками та квартирантами, якщо вони потребують юридичного втручання; розводи; справи пов'язані із заробітньою платнею і відшкодовання за втрату працездатности, якщо ці справи се пов'язані з дуже великими сумами, і т.д.

Якщо мешканець Ню Йорку потребує юридичної допомоги і не має змоги знайти приватного адвоката, він може звернутись безпосередньо до Бюра Юридичної допомоги. Адреса головного бюра: 11 Парк Плейс, Ню Йорк 7. (Адреси інших бюр можна знайти в телефонній книжці). Головна контора кримінального відділу міститься на: 100 Центр стріт, Ню Йорк 13. Знати анґлійську мову для цього не обов'язково.

(Цю статтю склала нюйорська Рада Охорони Здоров'я та Соціяльного Забезпечення — Відділ Асиміляції Нових Іміґрантів). **Загальна Рада.**

ДВА МІСЯЦІ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

(Закінчення зі стор. 2)

жовтня мин. року, а в Москву прибув 14 жовтня мин. року.

Перед виїздом сам собі написав і сховав до кишені таку „виказку", яку переклали йому в Ню Йорку: „Візу до СССР дав мені совєтський уряд на мою телеграфічну просьбу до Нікіти Сергієвіча Хрущова, першого секретаря ЦК Комуністичної Партії Совєтського Союзу, що я хочу відвідати цей край". МекДаффі каже, що той клаптик паперу відчиняв йому в СССР усі двері, припинював усі допити з ним і взагалі діяв, як чародійна палочка. Він перебув в СССР 65 днів. Дістав дозвіл на подорож з Москви до Мінська і звідтіль до Києва, Запорожжя і Харкова, і частинно їздив без „янгола хоронителя", був теж на Кавказі, у Грузії і в Казахстані. Разом із американським та іншими амбасадорами в Москві і чужинецькими військовими атташе дістав місце на почесній трибуні на жовтневій параді на Червоному майдані у Москві. Скрізь робив світлини, що їх йому не забрали. Мав масу розмов з сірими людьми, різними більшими й меншими партійними достойниками в СССР і відбув 4-годинне інтерв'ю з Нікітою Хрущовим. Не бувши ніколи комуністом, ані симпатиком комуністів та, навпаки, виступаючи, як американський патріот-демократ, опинювався дуже часто в незручних ситуаціях серед дискусій з мешканцями СССР. Усі ці свої пригоди і враження описує у серії прецікавих, багато ілюстрованих статтей на сторінках відомого журналу „Коллієр'с" під загальним заголовком „Нецензурована Росія". Від недавніх репортажів Мести репортажні статті МекДаффі різняться тим, що Места клала більший натиск на політичні відносини в СССР, на політичні настрої, а МекДаффі на побут. Він стримується теж більше від власних коментарів та радше передає лише те, що бачив і чув.

МекДаффі впевняє, що перевів в отих 65 днях коло 1,000 розмов з совєтськими громадянами, ухитрившись велику частину розмов вести без офіційного совєтського посередника й перекладача. Він підкреслює, як офіційна совєтська пропаґанда просякла в уми совєтських громадян, відділених від світу залізною завісою, особливо в молодому поколінні. Один із численних, неведених ним, прикладів: З Альма Ата, в совєтській середущій Азії, виринула з його розмови з тамошніми студентами університету, дискусія на тему свободи слова. Місцеві студенти вперто і завзято твердили, що американці бояться критикувати свій уряд. Ніякі арґументи на фальшивість такого погляду не переконували їх. Тоді МекДаффі взяв кусень паперу і написав на ньому: „Думаю, що Айзенгавер є дурний". Підписав і прибив на таблиці та заявив: „Насправді, то я не думаю, що Айзенгавер є дурний, але я не побоявся написати це і сказати. Можете взяти ту мою картку і післати до сенатора МекКарті чи кого хочете. Ану, хто з вас скаже щось таке про будь-кого з совєтських керівних осіб?" Настала глуха мовчанка і тільки студенти зглядались один на одного. По хвилині один з них підійшов до таблиці і остентаційно зняв картку МекДаффі, а всі пильно дивилися, як буде поводитись американець. Той удавав, що взагалі не звертає на це уваги.

Совєтські громадяни, мовляв, не цікавляться цілістю життя в Америці. Кожний цікавиться, як живеться такому, як він: студент цікавиться життям американських студентів, інженер — умовинами праці і винагороди інженера і т. д. Існує страшний хаос понять. Не вірять, напр., у свободу преси в ЗДА. Вірять в те, що совєтський уряд не робить нічого проти американського народу, бо що інше американський нарід, а що інше — мовляв — його „імперіялісти-мільйонери, капіталісти, генерали і т. д." Усі вічно слухають офіційної пропаґанди, яка раз-у-раз пригадує три речі: 1) американські військові бази, 2) „переслідування" комуністичного співака-неґра Поля Робесона і 3) заборону приїзду до ЗДА совєтської дружини шахістів. Десятки і сотні разів чув МекДаффі „докази" на американський імперіялізм, расизм і нетолеранцію: бази, Робесон і шахісти! Сотні разів чув теж, що у СССР шанують також „безпартійних" науковців: бо професор Покровський, мовляв, є ректором університету в Москві. Покровський є таким самим пропаґандивним гаслом у користь СССР, як бази, неґр Робесон і шахісти — в некористь ЗДА.

М. Гута.

СЕСІЯ НТШ — ТОРОНТО

(700-ліття Львова та коронації Данила).

Дня 14 лютого ц.р. відбулася в залі „Дому Просвіти" Сесія НТШ — Торонто, присвячена 700-літтю Львова та коронації Данила. Заля була вщерть виповнена слухачами. Після відкриття та вступного слова голови НТШ — Торонто, проф. д-ра Євгена Вертипороха, про мету та значення святкувань 700-ліття Львова та коронації Данила та після короткого ядерного слова нашого відомого письменника Уласа Самчука про питомену вагу Львова в житті української нації, наступні прелеґенти виголосили свої доповіді:

1) Інж. Осип Сеціінський — „Епізоди з боїв за Львів".

Прелеґент поділився зі слухачами цікавими споминами з часів оборони Львова перед польським наїздом та насвітлив картини епізодів з боїв, що своєю завзятістю та посвятою українського воцтва (Гуцульські Сотні) межували з геройством. Активним учасником і оборонцем Львова був сам автор спомину. Автор підкреслив велику відданість українського воцтва рідній справі, що готове було на найбільші жертви, щоб тільки вибороти волю та причинитися до покращання долі рідної нації. Одним із цілої низки доказів такого твердження є епізоди з боїв за Львів.

2) Дир. Степан Гевак—„Стан розвитку міщан-українців міста Львова в другій половині XIX-ого та в XX-ому столітті".

Доповідач накреслив стан українського-львівського міщанства, переходячи ступнево з минулого до перших декад нашого сторіччя, насвітлив процес орґанізування, росту та праці українських званневих організацій, наслідком чого були гарні осяги українського міщанства в ремісничо-торговельній ділянці життя, що стали випадовою базою для щораз то кращого розвитку українського промислу та й торгівлі в ширших розмірах. Всупереч польським перешкодам розросталися українські економічні бази й українські продукти знаходили щораз то ширшию попит на заграничних ринках.

3) Проф. Степан Килимник — „Данило — Король Галицький".

Доповідач насвітлив всесторонньо відтинок княжої доби кінця XII. та першої половини XIII. ст. і на тлі міжусобиць, чужих ворожих зазіхань, та страшного татарського лихоліття видвигнув постать Данила, як великого володаря — короля України-Руси, рівного тогочасним володарям культурної Европи. Автор з'ясував теж зв'язки Данила з Апостольським Престолом, подаючи відповідні цитати із доступних та відомих історичних і публіцистичних джерел.

4) Проф. д-р Василь Лев — „Митрополит Андрей Шептицький і львівське шкільництво" (За неприсутнього автора читала п-і інж. Леоніда Вертипорох).

Проф. Лев накреслив коротко та речево всебічну церковну, наукову та громадську діяльність „незабутнього Митрополита Андрея, що покинув життєві вигоди, достатки і блискучу родову кар'єру то посвятив себе всеціло Українській Церкві і народові..." Митрополит був не тільки архипастирем і духовим провідником українців, але теж і покровителем-фундатором українського шкільництва, сиротинців та інтернатів. — Опіка Митрополита над українським шкільництвом, так на терені Львова, як і поза ним, була всестороння. Починаючи від дошкілля і народніх шкіл, почерез званневі школи та гімназії і кінчаючи на справах українського високого шкільництва, всюди видна благодійна рука Великого Митрополита. Коротка, але речева доповідь поставила перед очі слухачів світлу постать Князя Української Церкви і Святоюрську Гору, з якої так багато добра спливало на весь український народ.

5) Проф. В. Іванис — „Перший раз у Львові" (За неприсутнього автора читав проф. д-р Є. Вертипорох).

Автор доповіді подав свій спомин з першого свого побуту у Львові в травневі дні 1932 р. з нагоди Конґресу Українських Інженерів. Після накреслення перебігу підготовки Конґресу та ходу його нарад, автор поділився зі слухачами своїми враженнями та спостереженнями у Львові. Теплими словами згадав доповідач ряд прізвищ видатніших постатей тодішнього Львова. Згадав теж і Митрополита Андрея Шептицького, якого автор доповіді відвідав у палаті на горі св. Юра. — „...Митрополит уже тоді не міг рухатися... Лежав дійсний Батько Галицької Землі! Подаючи руку, попередив, щоб не цілувати... Широка поінформованість і всебічне знання Митрополита мене тоді приємно вразили..." (Запитав про аналіз специяльної фарби, який він свого часу бачив на дипломовому іспиті в Подебрадах).

Львів в оцінці прелеґента був уже тоді неабияким українським інтелектуальним та господарським центром. Автор закінчив свою доповідь словами: „З 1936 р. я був учителем в Українському Рільничому Ліцеї в Черниці і частіше навідувався до Львова, докладніше ознайомився з цілою низкою його українських установ та їх керівників. Українізація Львова поступала великими темпами. Певен, що теперішня русифікація Львова нанесе глибші рани".

6) Проф. д-р Микола Андрусяк — „Київ — Львів за останніх 100 років (1854-1954)". (За неприсутнього автора читав д-р М. Гута).

Автор навів у своїй доповіді низку фактів, що насвітлюють взаємовідносини між Києвом і Львовом за останніх сто років, Пантелеймон Куліш, стаття з Києва Володимира Бернатовича про смерть і похорони Шевченка, спроваджування з Києва видань з творами Шевченка львівським купцем Михайлом Диметом, вплив Шевченка на західню вітку українського народу, поява народовецьких часописів, як „Вечерниці" (1862), „Мета" (1863), „Нива" (1865), „Русалка" (1866) і „Правда" від 1867 р., основана Кулішем при співпраці визначних придніпрянських письменників, як теж і театр „Руська Бесіда" при співучасті придніпрянських акторів, основування журналу українознавства „Кієвская Старина" (1882), що його доконав киянин Теофан Лебединцев (під впливом побуту в Галичині та факту, що українська мова у Львові має громадянські права і що навіть галицький Митрополит і єпископи говорять по-українськи), українські національні діячі Туркалів у Києві (походять з Галичини), Наукове Товариство ім. Шевченка і участь в нім чільних придніпрянських учених, як нпр. Антонович і Грушевський, меценати НТШ гр. Єлисавета зі Скоропадських Милорадовичева, Павло Пелехин, Василь Семиренко, Євген Чикаленко, співпраця Ів. Франка та Вол. Гнатюка з Грушевським (видавання „Літературно-Наукового Вісника"), курси українознавства у Львові, учасниками яких були Симон Петлюра, Вол. Дорошенко, як теж і цілий ряд інших фактів, свідчать про постійні взаємовідносини Києва і Львова до вибуху І-ої Світової Війни. Вони посилилися в часі Перших Визвольних Змагань, хоча, відповідно до потреб, вже головно в військово-політичній площині. Згадав теж автор і про нові зв'язки між Києвом та Львовом спершу після приходу до Львова совєтської влади (від 22 вересня 1939 р.), а відтак після проголошення 30 червня 1941 р. відновлення української незалежної держави Організацією Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери, та зорганізуванням у Києві Української Національної Ради членами ОУН під проводом полк. Андрія Мельника. Сам автор доповіді, поруч з видатними киянами, працював у Києві під час німецької окупації, виборюючи належні права для справ української культури, науки й освіти.

* * *

Сесія НТШ — Торонто, присвячена 700-літтю Львова та коронації Данила, була одним із цілої низки підкресленням незаперечної істини, що Львів був і буде український і що т. зв. польські претенсії до Львова всеціло безпідставні й подиктовані тільки мотивом загарбництва.

В Каракасі признано жінкам рівні права з чоловіками

Каракас, Венесуеля. — На Десятій Міжамериканській Конференції ухвалено ряд резолюцій, які від тепер творитимуть „Генеральну хартію жіночих прав" в усіх державах Латинської Америки. Одна з цих резолюцій домагається, щоб уряди латинсько-американських республік, які ще досі цього не зробили, змінили своє законодавство в такий спосіб, щоб жінки могли користати з усіх політичних прав. Інші резолюції домагаються, для жінок такої самої платні, яку дістають чоловіки, виконуючи ту саму роботу, контролі над працею, виконуваною по домах, охорони жінок від визиску та ін. Окрема резолюція домагається ґарантувати жінкам право на відпочинок перед і після народин. Домагаються для жінок також доступу до всіх можливих професій. Всі уряди латинсько-американських держав повинні складати періодичні звіти про економічне положення жінок. Ні одна з цих резолюцій не може бути здійснювана при допомозі інтервенції інших держав, але, як зазначив один з делеґатів, представники всіх держав однодушно і добровільно прийняли ці резолюції, і тому вони морально зобов'язані їх виконувати. В господарських справах виявилися деякі розбіжності між представником ЗДА і інших держав, які будуть полагоджувати на пленарному засіданні.

● **Адвокат Енн Лі Мосс,** службовички Сиґналізаційного Корпусу Армії, яку звільнено з праці внаслідок переслухування перед Слідчою Сенатською Комісією, заявив, що його клієнтки досі не покликано до праці і не призначено дальшого переслухання. На першому переслуханні вона заявила, що ніколи не була і не є комуністкою. Свідок, що обвинувачував її, не міг її впізнати, а є кілька осіб з прізвищем Мосс.

● **Уряд Оборонної Мобілізації** звільнив зі служби одного урядовця з огляду на безпеку країни. Двом іншим урядовцям дозволено зрезиґнувати.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ

з контролі майна і діловодства У.Н.Союзу за 1953 рік, переведеної в днях від 15-го до 24-го березня 1954 року.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ

від 1-го січня до 31-го грудня 1953 р.

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ:

В день 1-го січня 1953 р. було повнолітних членів	49,237
Прибуло за 12 місяців	4,270
Разом	53,507
Відійшло за 12 місяців	3,700
Остало	49,807
Зазначить, що за останній рік У. Н. Союз збільшився в повнолітних членах на	570

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ:

В день 1-го січня 1953 р. було всіх дітей	19,257
Прибуло за 12 місяців	3,020
Разом	22,277
Відійшло за 12 місяців	1,863
Остало	20,414
Молодечий департ. збільшився за останній рік на	1,157
Оба департаменти разом мають членів	70,221

РУХ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗА 1953 РІК:

З початком січня 1953 р. було повнолітних членів	49,237
У 1953 році: прийнято нових	2,478
прийнято з переступними листами	748
прийнято з інших кляс	136
прийнято наново	908
Разом	53,507
У 1953 році: суспендовано	1,670
відійшли з переступними листами	741
відійшли до інших кляс	135
відійшли за зворотом у готівці	422
відійшли на безплатне продовження	16
відійшли на виплачене забезпечення	10
відійшли з виплаченим забезпеченням	222
померли	484
Разом	3,700
Віднявши 3,700 від 53,507, дістанемо загальне число повнолітніх членів з кінцем грудня 1953 р.	49,807

Повнолітні члени були забезпечені в таких клясах:

В старому роді забезпечення	214
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	708
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками впродовж 20 років	15,703
В забезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	10,878
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками до 65 років життя	245
В забезпеченні платнім за життя з вкладками до 65 років життя	319
В новім забезп. на ціле життя для нових членів	11,474
В новім забезп. на ціле життя для старих членів	10,266
Разом	49,807

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1953 РІК:

З початком січня 1953 р. було всіх дітей членів	19,257
У 1953 році: прийнято нових	2,204
прийнято наново	448
прийнято з переступними листами	264
прийнято з інших кляс	104
Разом	22,277
У 1953 році: суспендовано	1,011
відійшли з переступними листами	264
відійшли до повнолітніх членів	154
відійшли до інших кляс	104
відійшли на безплатне продовження	2
відійшли за зворотом у готівці	175
відійшли з виплаченим забезпеченням	141
померли	12
Разом	1,863
Віднявши 1,863 від 22,277, дістанемо загальне число дітей членів з кінцем грудня 1953 року	20,414

Діти були забезпечені в таких клясах молод. департаменту:

У клясі 1-ій на $ 500	3,188
У клясі 2-ій на $ 400	725
У клясі 3-ій на $ 100	2,009
У клясі 4Р на $ 250	193
У клясі 4Р на $ 500	3,983
У клясі 4Р на $1000	1,766
У клясі 5Е на $ 250	300
У клясі 5Е на $ 500	4,781
У клясі 5Е на $1000	1,708
У клясі 6С на $ 500	1,137
У клясі 6С на $1000	624
Разом	20,414

Маючи на увазі, що з початком 1953 р. було всіх активних повнолітніх членів і дітей 68,494, а знова з кінцем 1953 р. те загальне число виносило 70,221, загальний приріст членів за 1953 рік виносить 1,727.

Вкінці Контрольна Комісія стверджує, що всі рекорди головного секретаря, а саме: протоколи з засідань Головного Уряду і Головного Екзекутивного Комітету, членські реєстраційні картки, а також так звані „поич кардс", які виказують повний членський рекорд, та всі інші рекордові книги і документи, знаходяться в добрім порядку.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО КАСИРА.

ЗА ЧАС ВІД 1. СІЧНЯ ДО 31. ГРУДНЯ 1953 Р.

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ:

ПРИХІД:		РОЗХІД:	
Січень	$ 267,810.66	Січень	$ 68,440.04
Лютий	179,095.69	Лютий	177,036.96
Березень	208,181.49	Березень	232,115.18
Квітень	181,280.25	Квітень	462,999.81
Травень	209,613.75	Травень	175,831.77
Червень	197,119.25	Червень	232,173.67
Липень	228,009.75	Липень	148,674.82
Серпень	192,048.41	Серпень	137,217.69
Вересень	177,788.36	Вересень	183,762.34
Жовтень	389,960.57	Жовтень	192,745.81
Листопад	155,277.94	Листопад	382,194.96
Грудень	423,144.13	Грудень	408,526.09
Разом	$2,809,330.25	Разом	$2,801,719.14

ПРИХІД:

На прихід склалися ось такі позиції:

З місячних вкладок від членів	$1,430,702.65	$1,430,702.65
Відсотки від бондів	337,742.76	
Відсотки від морґеджів	25,889.76	
Відсотки від членських позичок	13,173.41	
Відсотки з банків	337.35	
Заробок на бондах	8,840.86	
Чинш від реальностей	43,739.89	
Надвишка при виміні канад. валюти	22.03	
Разом від інвестицій		429,746.06
Сирітські части	5,560.97	5,560.97
Приходи друкарні і книгарні	183,078.56	183,078.56
Вкладки вплачені від членів на Захист-Сиротинець „Союзівку"	4,589.00	
Приходи від реальностей в Керґонксон, Н. Й.	35,821.37	
Разом		40,410.37
Зворот позичок до народного фонду	61.55	
Продаж книжок в англійській мові	410.40	
Разом звороти до народного фонду		471.95
З пересону резерви за переписаних членів з молодечого департаменту	2,848.57	
З переносу інших фондів за членів мол. департаменту	156.85	
З переносу резерви за переписаних членів до нових родів обезпечення	347.25	
Зворот виплаченої нагороди відділовим секретарям	18,964.52	
Зворот виплаченої нагороди за нових членів з молод. департ.	5,938.00	
Зворот виплаченої нагороди лікарям за нових членів	1,674.50	
З переносу федерального податку за помічні сили	7,453.20	
З переносу стейтового податку за помічні сили	382.30	
Уневажнені виплати дивіденди і нагороди за нових членів	370.41	
З переносу резерви за суспенд. членів	12,127.76	
Уневажнені грошеві звороти і т.п.	2,204.62	
Разом інші звороти		52,466.98

Інвестиції:

Продаж і сплати бондів	491,567.97	
Сплати морґеджів	50,686.09	
Сплати членських позичок	43,706.81	
Підвищено вартість інвестицій в бондах	1,968.66	
З переносу на обниження вартости інвестицій в бондах	5,923.06	
З переносу на обниження вартости інвестицій в реальностях	73,040.12	
Разом з інвестицій		666,892.71
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.		$2,809,330.25

РОЗХІД:

Виплати з посмертних фондів	$ 618,982.44	
Виплати з адміністраційного фонду	505.219.76	
Виплати з конвенційного фонду	233.99	
Виплати з фонду допомогового	36,068.23	
Виплати з фонду народного	13,900.86	
Виплати з фонду резервового	5.87	
Виплати з фонду сирітського	3,335.30	
Виплати з фонду обезпеч. інвестицій і смертности	67,040.12	
Виплати з фонду Згоди Братств	313.97	
Виплати з фонду Захисту-Сиротинця	46,305.33	
Разом		$1,291,405.87

Інвестиції:

Інвестовано в бондах	1,293,750.21	
Інвестовано в морґеджах	40,546.70	
Позички членам	28,976.24	
Інвестовано в реальностях	147,040.12	
Разом інвестовано		1,510,313.27
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.		$2,801,719.14

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ:

Готівка з кінцем 31. грудня 1952 р. осталася	$ 269,410.94
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.	2,809,330.25
Разом	$3,078,741.19
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.	2,801,719.14
Готівка з кінцем 31. грудня 1953 р. остается	$ 277,022.05

БІЛЯНС:

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 277,022.05	Посмертний фонд нових родів забезпечення	$12,505,653.28
Морґеджі	579,379.02	Адміністр. фонд	155,028.01
		Конвенц. фонд	86,589.65
Бонди	11,742,330.38	Запомоговий фонд	210,689.33
		Народний фонд	15,162.18
Позички членам	311,387.69	Посмертний фонд старого роду забезпечення	70,276.00
Реальности	299,881.37	Резервовий фонд	18,043.88
Друкарня	10,543.79	Сирітський фонд	100,844.96
		Фонд обезп. інвестицій і смертн.	44,237.61
		Фонд Захисту-Сиротинця	14,019.40
Разом	$13,220,544.30	Разом	$13,220,544.30

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті.

Готівка старших членів У. Н. С. знаходить в отсих банках:

Bankers Trust Co., New York, N. Y.	$ 3,161.46
Commercial Trust Co., Jersey City, N. J.	42,107.45
Commercial Trust Co., Jersey City, N. J.	31,463.42
Commercial Trust Co., Jersey City, N. J.	3,150.88
First National Bank, Jersey City, N. J.	24,980.54
Guaranty Trust Co., New York, N. Y.	59,350.98
Hudson County National Bank, Jersey City, N. J.	27,259.36
Irving Trust Co., New York, N. Y.	12,804.28
Irving Trust Co., New York, N. Y.	9,690.24
National Newark and Essex Banking Co., Newark, N. J.	2,109.88
Public National Bank and Trust Co., New York, N. Y.	12,607.91
Royal Bank of Canada, Toronto, Ontario	15,363.08
The Home National Bank, Ellenville, N. Y.	9,128.38
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	12,450.93
"Trident" Savings and Loan Ass'n, Chicago, Ill.	5,138.43
Ukrainian Savings Co., Cleveland, Ohio	6,254.83
Разом	$277,022.05

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

ПРИХІД:		РОЗХІД:	
Січень	$ 45,463.89	Січень	$ 11,789.93
Лютий	32,758.56	Лютий	31,588.99
Березень	35.253.97	Березень	50,326.77
Квітень	34,393.71	Квітень	60,650.47
Травень	36,041.20	Травень	6,934.92
Червень	35,826.19	Червень	38,217.50
Липень	37,704.83	Липень	40,879.25
Серпень	29,541.60	Серпень	6,413.43
Вересень	34,756.16	Вересень	78,288.06
Жовтень	65,230.25	Жовтень	36,977.57
Листопад	35,019.11	Листопад	32,774.16
Грудень	42,260.56	Грудень	78,896.09
Разом	$463,750.03	Разом	$473,787.14

ПРИХІД:

На прихід склались ось такі позиції:

З місячних вкладок від членів	$351, 981. 05	$351,981.05
Відсотки від бондів	51,765.87	
Відсотки від морґеджів	2,743.20	
Відсотки від членських позичок	80.43	
Заробок на бондах	1,138.98	
Надвишка при виміні канадійської валюти	3.01	
Разом з інвестицій		55,731.49
З переносу федерального податку за помічні сили	2,755.17	
З переносу стейт. податку за помічні сили	121.96	
Інші звороти	166.49	
Разом звороти		3,043.62

Інвестиції:

Сплати і продаж бондів	43,419.02	
Сплати морґеджів	8,262.84	
Сплати позичок	104.14	
Підвищено вартість інвестицій в бондах	334.55	
З переносу на обниження вартости інвестицій в бондах	873.32	
Разом з інвестицій		52,993.87
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.		$463,750.03

РОЗХІД:

Виплати з посмертного фонду	$ 52,424.88	
Виплати з адміністраційного фонду	64,206.25	
Разом		$116,631.13

Інвестиції:

Інвестовано в бондах	339,263.18	
Інвестовано в морґеджах	14,500.00	
Позички членам	3,392.83	
Разом з інвестицій		357,156.01
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.		$473,787.14

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ:

Готівка з кінцем 31. грудня 1952 р. осталася	$ 49,510.46
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.	463,750.03
Разом	$513,260.49
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.	473,787.14
Готівка з кінцем 31. грудня 1953 р. остається	$ 39,473.35

БІЛЯНС:

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 39,473.35	Посмертний фонд	$1,986,393.02
Морґеджі	59,029.36	Адміністраційний фонд	51,440.32
Бонди	1,934,145.38		
Позички членам	5,185.25		
Разом	$2,037,833.34	Разом	$2,037,833.34

Згідно з банковими виказами готівка молодечого департаменту знаходиться в ось таких банках:

Commercial Trust Co., Jersey City, N. J.	$ 5,559.71
Commercial Trust Co., Jersey City, N. J.	5,657.22
Public National Bank & Trust Co., New York, N. Y.	13,853.35
Royal Bank of Canada, Toronto, Ont.	6,675.21
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.	7,727.86
Разом	$39,473.35

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА СТАРШИХ ЧЛЕНІВ І МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ

Майно старших членів з кінцем 31. грудня 1953 р.	$13,220,544.30	
Майно Молодечого Департаменту з кінцем 31. грудня 1953 р.	2,037,833.34	
Загальне майно старших членів і молодечого департаменту з кінцем 31. грудня 1953 р.	$15,258,377.64	$15,258,377.64

Активи не втягнені до загального мастку:

1. Відсотки від морґеджів платні в 1954 році	$ 4,032.67	
2. Відсотки від членських позичок платні в 1954 році	6,617.37	
3. Відсотки від бондів платні в 1954 р.	111,353.60	
4. Залеглі місячні вкладки з відділів не більше як 60 днів з кінцем 31. грудня 1953 р. виносить	17,801.54	
5. Рахунки платні друкарні і книгарні за праці, друки, оголошення і т.п.	8,317.67	
Разом не втягнені активи		148,122.85
Разом майно старших членів і молод. департаменту і не втягнені активи до загального майна		$15,406,500.49

Обниження актив:

1. Бонди понад amortized value	$ 7,073.52	
2. Друкарня	10,543.79	
3. Рахунки платні за праці, друки, оголошення і т.п.	8,317.67	
Разом обниження активів		25,934.98
Загальне майно У.Н.С. з кінцем 31. грудня 1953 р.		$15,380,565.51

BRANCH BILLS LATE AS OF DECEMBER 31, 1953

Отсі відділи довгують вкладки за 1953 рік:

Branch-Відділ	Amount-Сума	Branch-Відділ	Amount-Сума
12.	$ 83.64	439.	$ 538.16
61.	78.16	440.	7.15
94.	4,032.71	443.	41.16
110.	22.67	447.	55.94
143.	258.75	456.	233.90
194.	2,443.32	463.	20.69
251.	459.35	464.	310.31
341.	1,029.76	468.	168.86
359.	76.65	469.	484.95
402.	93.19	480.	41.73
415.	35.65	494.	639.93
418.	25.29	496.	64.73
419.	48.48	499.	45.42
420.	8.68	500.	242.82
432.	6,553.59		
		Total—Разом	$17,120.66

В загальній сумі майна У. Н. Союзу є втягнені 230 невиплачених сирітських частей разом з відсотками в сумі $100,844.96.

Крім вище наведеного звіту Головна Контрольна Комісія стверджує, що з кінцем 31. грудня 1953 року остає невиплачених 8 посмертних запомог на суму $3,095.77 і 24 виплатних ендавмент на суму $4,433.85. Їх невиплачено досі з браку відповідних документів, потрібних до виплат.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ ОРГАНУ „СВОБОДА"

Готівка з кінцем 31. грудня 1952, осталася	$ 1,135.46
Прихід від 1. січня до 31. грудня 1953	183,078.56
З переносу готівки на чекове конто „Свободи"	10,000.00
Разом	$194,214.02
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1953 р.	191,063.14
Осталась готівка з кінцем 31. грудня 1953	$ 3,150.88

Повища готівка є вже включена до адміністраційного фонду і є зачислена в загальному майні У. Н. Союзу.

ВИТЯГ ЗО ЗВІТУ АКТЮАРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

Смертність старших членів в 1953 році була 69.3%, а молодечого департаменту 11.1%. Разом обох департаментів 64.6%.

Оцінка обох департаментів в 1953 р. 127.5%.

Інвестиції У. Н. Союзу принесли до посмертних фондів в 1953 р. 3.06%.

ЗАГАЛЬНИЙ ПРИРІСТ МАЙНА ЗА 1953 РІК.

Майно старших членів і молодечого департаменту з кінцем 1953 року	$15,258,377.64
Майно старших членів і молодечого департаменту з кінцем 1952 року	14,110,917.73
Приріст майна обох департаментів за 1953 рік	$ 1,147,459.81

ЗВІТ ДРУКАРНІ СВОБОДИ від 1. січня 1953 по кінець грудня 1953

ПРИХІД:

Передплата від членів УНС	$ 74,500.00
Передплата від читачів	28,494.90
Кольпортаж	2,854.95
Оголошення	30,514.36
Друкарські роботи	33,095.84
Продаж книжок, календарів і карток	10,586.49
Пресовий фонд	35.28
Зворот за електрику і ґаз	378.00
Зі змін адрес	188.29
Зворот за телефон	332.39
Зворот за пошту	8.64
Альманах УНС	4,001.85
Зворот від УНС	5,000.00
Різні	1,318.97
	$189,309.96
Продажний опуст	1,231.40
	$188,078.56

РОЗХІД:

Платня редакторів	$ 21,718.62
Платня робітників	70,981.87
Платня кореспондентів	8,726.50
Поштові видатки	11,408.62
Папір і інші матеріяли	43,900.74
Чинш	7,500.00
Електрика і ґаз	2,036.10
Телефон	1,263.27
Канц. і Адм. видатки і прилади	2,060.19
Друкарські прир., части і машини	6,551.94
Книжки, календарі і картки	2,971.45
Поштова скринка	26.00
Асекурація	1,592.29
Федеральне і Стейтове обезпечення	2,486.72
Комісове від оголошень	515.22
Повісті, фейлетони, переклади, часописи	6,407.20
Різні	1,096.32
	$191,243.05
Купний опуст	179.91
	$191,063.14

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Готівка в банку 1 січня 1953	$ 6,135.46
Прихід за рік	188,078.56
Разом	$194,214.02
Разхід за рік	191,063.14
Остає готівка в банку	$ 3,150.88

Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу перевела останню передконвенційну контролю діловодства, зросту, майна і організаційного життя У. Н. Союзу та отсим стверджує, що знайшла все в доброму стані і надійному розвоєві.

Бонди Індіяна Поблик Сервіс Ко. на суму 69,000 дол., які протоколом Контрольної Комісії з дня 23. травня 1951 були проголошені як затрачені — знайшлися у Фирст Нешенел Бенк в Джерзі Сити дня 16. вересня 1953.

Джерзі Сити, дня 24. березня 1954.

Степан Куропась, предсідник
Володимир Гірняк, секретар
В. Коссар, член
Д-р А. Т. Кібзей, член

ДОДАТКОВИЙ СПИСОК

ЖЕРТВОДАВЦІВ НА „СОЮЗІВКУ" від яких пожертви одержано в останньому кварталі 1953 року.

ВІДДІЛ ч. 8.
Никола Турчин $10.00.
Разом $10.00.

ВІДДІЛ ч. 42.
Марущак Василь $6.00.
Федорів Михайло, стар., $4.00.
Кашалаба Иосип $3.00.
По $2.00: Федорів Михайло, Орловський Іван, Капелюх Петро.
По $1.00: Юсипчук В., Юсипчук П., Новосад М., Новосад З., Блика І., Михайлишин Н., Навюк П., Коваль О., Гулька П., Гулька Ю., Змага О., Фенедяк О., Романів Г., Ткач М., Ткач А., Шафран І., Шафран А., Сінгалевич І., Фенканин Ф., Ткачук А., Лапічак С., Лапічак А., Везушко М., Федорів М., Хопко І., Давидович П., Новацький В., Котис М., Калин Д., Лукань М., Гавроняк В., Лелет М., Головачук П., Головачук К., Макар А., Кобзар П., Бабич А., Гуцалюк М., Гуцалюк К., Гуцалюк М., Лелет А., Оліярник В., Барна А., Кондзельський И., Фостовський І., Мечник І., Каліш І., Каліш К., Никифорчин П., Никифорчин К., Никифорчин М., Тижбір М., Романюк Е., Голубко М., Ріпка П., Зубар Л., Вілоган І., Юрчинюк М.
Разом $77.00.

ВІДДІЛ ч. 64.
Списку жертводавців не одержано.
Разом $67.00.

ВІДДІЛ ч. 81.
По $1.00: Шалковський С., Любинець М.
Разом $2.00.

ВІДДІЛ ч. 99.
Морхевка М. $1.00.
Разом $1.00.

ВІДДІЛ ч. 112.
По $1.00: Кріль П., Велей М., Омелян М., Сокіл М., Вілак М., Когут А., Велей В.
Разом $7.00.

ВІДДІЛ ч. 123.
Угляк Теодор $7.00.
По $1.00: Мрикало Г., Мрикало К., Валько М., Іванців М., Лаврівський І., Назар І., Назар К.
Разом $14.00.

ВІДДІЛ ч. 126.
Дидів Григорій $5.00.
Глебес Кость $2.00.
По $1.00: Веч В., Веч М., Белюх И., Белюх Г., Вігун М., Буртик В., Дидів І., Дидів Р., Дидів М., Дидів В., Нидзьолик А., Павлечко І., Різнів І., Різнів А., Войтко И., Войтко М., Жеребняк І., Гоґнят І., Жеребняк М., Кривецький І., Кривецький А., Кузьмин В.
Разом $29.00.

ВІДДІЛ ч. 128.
По $1.00: Чопик І., Федірко І.
Разом $2.00.

ВІДДІЛ ч. 130.
По $1.00: Карпович А., Карпович А., Стахів В., Гайовий Ю., Книшевич Т., Дацишин І., Дацишин К., Серединський І., Серединська А., Семусь А., Семусь І., Гладун В., Гладун К., Онуфрик Т., Онуфрик А., Онуфрик А., Марків Н., Турчин А., Періг І., Горішний П., Кравчук Н., Кравчук В., Кравчук М., Кравчук О., Лесняк І. Лесняк М., Лесняк І., Дроботій В., Дроботій А., Мудрейко Н., Жук М., Шулер И., Шулер К.
Разом $33.00.

ВІДДІЛ ч. 147.
Худий Іван $2.00.
По $1.00: Кухарчук С., Мороз Д., Олійник М., Іванів М.
Разом $6.00.

ВІДДІЛ ч. 160.
Костишин М з Родиною) $6.00.
Сломушинський В. (з родиною) $4.00.
Мельничук И. (з родиною) $3.00.
По $1.00: Вілоус Т., Вілоус А., Притика Я., Притика М., Захарків Н., Захарків Г., Дзера М., Дзера К., Сташків Гр.
Разом $22.00.

ВІДДІЛ ч. 163.
$45.50 з ювілею Т-ва „Єдність", що відбувся 20 вересня 1953.
Разом $45.50.

ВІДДІЛ ч. 167.
Скотинський Никола $2.00.
По $1.00: Бурак К., Мись П., Вельґан С., Чернявський Н.
Разом $6.00.

ВІДДІЛ ч. 171.
Шпак Д. $1.00.
Разом $1.00.

ВІДДІЛ ч. 183.
Фенюк Степан $5.00.
Разом $5.00.

ВІДДІЛ ч. 213.
По $1.00: Кушнір І., Якимець П.
Разом $2.00.

ВІДДІЛ ч. 215.
По $1.00: Назар І., Назар І., Назар О., Вай І., Кукувка М., Ґалаціо А., Ґалаціо С., Галаціо І., Вобовник Гр., Вавришак Т.
Разом $10.00.

ВІДДІЛ ч. 217.
Дмитрів Яким $8.00.
По $1.00: Колданський В., Іванів А., Деркач І., Луцишин І., Луцишин Н., Луцишин П., Максимців М., Максимців І., Булавинець Гр., Захарко М., Мальована В., Гарбуз М., Васьків С., Данилишин Г., Ґерула Т., Лотоцький М., Лотоцька А., Велей В., Базів І., Богуцький А., Стахів П., Сулима Н., Сулима Е., Станґрет П., Васьків А. Гранковський В., Мороз А., Мороз И., Сокольський М., Куцин Р., Куцин М., Чижевський В., Чижевська М., Плюта М., Гнилишин Д., Гнилишин М., Гнилишин С., Юган М., Гривнак А., Шурґот Т., Голод О., Костів П., Костів М., Фалат Т., Гричук В., Пристай Р., Афенко П., Дорофей В., Осадців Н., Дацишак А., Дацишак Е., Чижик А., Яцула Т., Яцула М., Івасів Р., Николайко М., Николайко В., Хміляк М., Задорецький А., Петрів А., Гунька К., Британ В., Британ Т., Теребушка М., Диґа К., Снігур М., Вандура Д., Дуда Т., Пукіш М., Сорохтей Я., Кубарич И., Стахів А., Стахів В., Мазурчак Н., Легкий В., Стрілець І., Пригода В., Колданська М., Велей Ю., Домбчевський Р., Колдан М., Максимович О., Сорохтей І., Петрівський Н.
Разом $92.00.

ВІДДІЛ ч. 221.
З каси Відділу $25.00.
Разом $25.00.

ВІДДІЛ ч. 230.
Нахим Т. $1.00.
Разом $1.00.

ВІДДІЛ ч. 234.
По $1.00: Рудницький Г., Генеґа С., Кардаш В., бл. п. Могила С., Яцків С., Генеґа Т., Гринишак М., Сас В., Сташко П., Рабець Т., Гвіздь Ю., Попов М., Кардаш Г., Арцішевський И., Каплун С., Кардаш В., Клок М., Попов В., Вітушинський В., Яцків В., Портман М., Ванат К., Рудницький П., Федунка А., Генеґа И., Грабар І., Пілат Ю., Огар Т., Кобрин М., Крайц М., Яремко А., Іванців А., Клок І., Гвіздь О., Марунчак М., Козак И., Кобаса М., Мистковська П., Могила М., Федчишин В., Кобрин К., Мамчак А., Кобрин В., Генеґа І., Рудницький Н., Кленевська К., Павелко М., Chefer Ch., Костишин Ст., Кеннак Г., Шепульська Е., Качмар М., Качмар І., Стефура М., Рудницька С., Дучемінський В., Пінковський Н., Хитра М., Пінковський М., Воробель О., Солотівський І., Полянська Ю., Штабелюк И., Штабелюк А., Макара В., Век М., Дучемінська А., Муха І., Муха А., Іванців М., Майко И., Майко С., Федицький М., Лашенюк В., Верезюк В., Солтівський В., Кобасовський І., Іваник І., Купчак М., Юрчак Т., Юрчак П., Заремба Я., Дулич В., Петті А., Штайнерт А., Богонюк І., Попадюк С., Головінський В., Калицун І., Калицун С., Коритко І., Федунка М., Генеґа Н., Кінащук І., Кобрин В. Крайц С., Нован И., Стасюк І., Стасюк М., Виран К., Венуто М., Кіценюк Н.
Разом $102.00.

ВІДДІЛ ч. 258.
Оренчук В. $2.00.
По $1.00: Федорів М., Федорів В., Пукіш М., Павлів П., Заячківський Т., Пилипів П., Хомин П.
Разом $9.00.

ВІДДІЛ ч. 257.
По $1.00: Пох І., Валік М., Брікнер О., Гац М., Гац О., Гира М., Іванчук П., Кавецький В., Кавецька А., Наконечний А., Романюк В., Скробко Г., Скробко О., Жук А.
Разом $14.00.

ВІДДІЛ ч. 266.
Труфин Василь $5.00.
По $2.00: Олійник Дмитро, Вішко Евген, Грицай Юрій, Федишин Ева, Савчинський Леонік, Сюрко Теодор.
По $1.00: Сірик В., Тарнавський М., Вабак Г., Лаба Т., Римар Я., Предко В., Зьобров-

(Закінчення на стор. 5-ій)

ХРОНІКА КЛІВЛЕНДУ

Перш усього треба відмітити, що впродовж минулих років з громадського обов'язку, „добровільцем", „ХРОНІКУ КЛІВЛЕНДУ" систематично і дуже солідно вів п. Осип НОВИЦЬКИЙ. Як фаховий журналіст, свідомий своїх журналістичних обов'язків і завдань перед громадськістю, він об'єктивно, з погляду загально-українських національних інтересів насвітлював події культурного, виховного, громадського і політичного характерів, які відбувалися на терені Клівлендщини, за що мав повне признання з боку чисельної української колонії Клівленду і далеко поза ним.

Дуже шкода, що родинні обов'язки змусили п. „оНо" на якийсь час перервати ведення такої хроніки, проте не тратимо віри, що незабаром знову зустрінемось з ним на сторінках „Свободи".

—o—

Продовжимо хроніку громадського життя в Клівленді за 1954 рік у хронологічному порядкові:

10-го січня 1954 р. місцевий Осередок СВУ влаштував у залі Українського Народного Дому широку дискусію на виголошену доповідь: „Чому ми не маємо своєї незалежної держави". В летючці, виданій Осередком СВУ, читаємо: „...Спілка Визволення України на всю висоту підносить питання об'єднання морально-етичним шляхом всієї української спільноти на чужині, як нації, силами всіх без винятку політичних течій та угруповань, які стоять на самостійницьких позиціях, силами всіх громадських, церковних, станових, професійних, наукових та інших організацій українців у всіх частинах вільного світу, створити єдину, однаково авторитетну для всіх політичну репрезентацію і рішучо йти спільним, об'єднаним фронтом в боротьбі проти комуно-московської деспотії, за відновлення нашої Суверенної Соборної Української Держави"...

Характерно, що доповідь чомусь бойкотувалась всіма партійними угрупованнями (ба, навіть деякими членами СВУ), тому на залі були люди, за винятком одиниць, безпартійні. Багато ставилось запитів доповідачеві, авторові цих рядків, з доби визвольних змагань 1917—1920 рр., глибші відомості про яку доповідач черпав з найбільш об'єктивної, мабуть, праці — „Україна і політика Антанти" — писаної 1921 р. у формі спогадів (з додатком документальних матеріялів) видатним українським діячем жидівського походження А. Д. Марголіним. У жвавій дискусії виділились два табори: перший відстоював погляд глибокої аналізи і „твердої" критики помилок історичних постатей, і другий боронив іншу думку, що ми не сміємо критикувати великих наших діячів, (як Хмельницький, Мазепа), бо цим ми тільки принижуємо їх, витворюючи враження, що Україна не мала великих людей і сильних державних мужів у минулому.

24-го січня, як уже згадувалось на сторінках преси, відбулось одночасно в різних місцях дві академії: одна, присвячена 22 січня — дню проголошення самостійности і соборности української державности, і друга — трагедії під Крутами. Носили вони виразно груповий характер і викликали гостру критику та осуд громадянства.

30-го січня, на запрошення культ.-освітнього відділу місцевої філії ООЧСУ, проф. П. Плюйко, бувший голова Осередку СВУ, прочитав доповідь — „Дванадцять загадок Сфінкса", в якій, на основі студій американських джерел, була виявлена нова тактика апологетів сталінізму у західньому світі, що змагають до збереження цілости СССР, і піддано гострій критиці наставлення контр-адміралів Керка і Стівенса, бувшого і теперішнього голову Американського Комітету Визволення від большевизму, яке, по суті, зводиться також до того самого прагнення. По доповіді відбувся цікавий обмін думок і присутні висловили побажання помістити її в українській пресі, а також видати її окремою брошурою в англійській мові та розіслати американським політичним діячам.

В суботу, 27. лютого, відбулися Загальні Збори СВУ під головуванням п. С. Терентюка. Голова Орг. Вюра СВУ в ЗДА склав схематичний звіт з організації окремих клітин СВУ на терені Америки. Присутні гості задавали питання з історії діяльности СВУ в Україні під большевицькою окупацією та висловлювали побажання частіше організувати дискусії на ідеологічні теми.

По короткій перерві керівник культ.-освітнього відділу при ООЧСУ п. В. Мазур відкрив поширені сходини членів ООЧСУ, на яких, продовжуючи започатковані реферати (п. сотн. А. Гончаренко, активний учасник визвольних змагань в 1-у і 2-гу світові війни, бувший командант Кадетського Корпусу в Києві 1918 р., з яким брав участь в бою під Крутами, прочитав дуже солідно опрацьований реферат на тему „Криза духовости". У жвавій дискусії цікаві думки подавали проф. Плюйко, проф. Голембйовський, а також С. Терентюк, Влашків, Жук і інші.

В неділю, 28. лютого, з успіхом відбувся перший піврічний попис учнів клівлендського відділу Українського Музичного Інституту. Виступали учні Ярослава Барнича, Марії Грушкевич, Ірини Лончин-Винницької, Юрія Олійника і Мирона Шилна. Вступне слово виголосив п. Роман Савицький — директор УМІ в Ню Йорку. Значними успіхами дітей захоплювалась авдиторія, а особливо батьки дітей.

6. березня академічне товариство „Зарево" відбуло свої чергові сходини, на яких ред. І. І. Коровицький прочитав доповідь на тему: „Шевченко в житті". Такі „академічні вечори" є дуже побажаними і варто подумати над тим, щоб перенести їх на ширший форум.

7-го березня клівлендська філія „Карпатського Союзу" з нагоди 15-ї річниці проголошення самостійности Карпатської України відбула соборну зустріч, на якій головними промовцями були учасники зриву Карпатської України проф. Л. Вачинський і ред. О. Новицький. Було ряд деклямацій, а серед них і маленьких юних СУМівок і СУМівців. Відкрив Зустріч і дуже вміло пов'язував окремі частини її короткими вступними промовами інж. Василь Ґерґель, голова філії Карпатського Союзу.

13-го березня відбулися Загальні Річні збори делеґатів до Українських Злучених Організацій (УЗО) Клівленду і околиць, на яких був присутній представник УККА д-р Шандор. По звітах уступаючої управи, окремим її членам не уділено абсолюторії. Зборами уміло керував інж. Микола Тарасюк.

Дуже цікавий виступ був представника УККА д-ра Шандора, який, поруч збірки на Народній Фонд УККА та інших актуальних справ „на злобу дня", підніс також питання про потребу брати участь і вести живу пропаґанду української визвольної ідеї серед усіх прошарків американського суспільства, а особливо серед його політичної частини — конґресменів журналістів тощо.

Нову Управу УЗО очолив знову адвокат О. Е. Малицький, один з основників і перший голова її 18 років тому. Хоча „криза" на форумі УЗО не усунена, все ж ми належимо до оптимістів і віримо, що знайдуться громадські люди, які зуміють „відкопати" рівновагу сил, ставлячи понад усе інтереси всієї соборної громади, і УЗО скоро поверне собі колишній авторитет і силу громадської централі.

В неділю, 14-го березня, заходом ООЧСУ і Братства б. Вояків УПА в Клівленді, відбулася жалобна академія, присвячена 4-ій річниці трагічної смерти сл. п. генерала Тараса Чупринки-Шухевича. Вступну доповідь прочитав п. Футала з Дітройту. Мужеський хор ООЧСУ під дириґентурою Я. Барнича відспівав кілька відповідних вояцьких пісень. На прохання Комітету, присутній на залі о. декан Антоній Верик — парох місцевої Української Православної Церкви св. Володимира виголосив коротку промову в англійській мові для присутніх американців та груп інших національностей, у якій, у глибоко-зворушливих словах, повних оптимізму і палкої віри в недалеку перемогу Справедливости у всьому світі, подав, що в боротьбі за цю Велику Божу Справедливість моря крови пролив і мільйонові жертви уже склав наш непоборний лицарський український нарід та складає їх і сьогодні, в час так званого миру, стоячи в аванґарді поневолених Москвою народів, без допомоги і, навіть, без повного зрозуміння вільного світу.

Після о. декан Верик представив Авдиторії присутнього заступника президента департаменту шкільництва п. Келлеґера і конґресмена 20-го дистрикту п. Мічеля Фіґена. Конґресмен Фіґен попросив слова і в своїй промові виявив глибше знання суті новітнього московського імперіялізму і визвольної боротьби України, згадуючи і за 58 резолюцію в Конґресі про обмін дипломатичними місіями між Україною і ЗДА. Між іншим зазначив, що саме тому, що він цікавиться історією, а насамперед безприкладною теперішньою визвольною боротьбою України, він є сьогодні серед нас, українців. За щирість і зрозумілість авдиторія щедро нагородила гарячими оплесками промовця. Далі була темпераментна, з душі і серця, деклямація пані Ірини Дубас та збірна — маленьких СУМівчиків.

Тимчасом п. В. Мазур, від АВН, представив Авдиторії делеґації від литовців і хорватів, висловив їм в імені українців вдячність і признання, зазначаючи, що Чупринка, честь вшановуємо якого, згинув у боротьбі за свободу також і литовського та хорватського народів.

Ред. Василь Качмар, з Нюарку, у своїй змістовній, глибоко опрацьованій і бездоганно, з певністю і вогнем прочитаній доповіді, подав схематичну, але яскраву аналізу тисячолітньої історії України, її державного життя та боротьбу за втрачену волю і державну незалежність аж до сьогоднішніх днів.

В Клівленді помітний проґрес і в інших ділянках культурної праці. Сьогодні вже існує три радіопрограми: перша — п'ятнадцятихвилинна (недільна), яку ведуть проповідники Д. Марійчук і П. Воднар, релігійного евангельського характеру; друга — півгодинна (недільна також), громадського характеру, яку веде з успіхом вже від довшого часу д-р І. Гурко, і третя, яку очолює п. В. Мазур, надає свої передачі одну годину в неділі і 30 хвилин в суботи. Ця радіо-програма систематично надає в англійській мові статті політичного змісту, які перекладає і виголошує член управи Осередку СВУ І. Демкович.

Приємною несподіванкою для клівлендців є поява бюлетеню англійською мовою, квартальник Ч. 1, виданий Українсько-Американським Студентським Товариством в Клівленді. Одну статтю з цього бюлетеня про траґедію під Крутами, в якій згадується і про учасника її сотн. А. Гончаренка, (автора статті не подано), повністю передрукувала місцева американська преса.

Я. Євець,
Референт преси і пропаґанди УЗО Клівлендщини.

„ПОВІДОМЛЕННЯ

Чергові щомісячні СХОДИНИ Членів Нюйоркського Відділу ОБВУА відбудуться в суботу, 3-го квітня 1954 р. в год. 7-ій веч., в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу. Ген. Штабу полк. А. Валійський прочитає доповідь на тему: „Причини мілітарної катастрофи Польщі 1939 р." — Приявність членів обов'язкова, — гостям раді. —

Управа ОБВУА — Відділ в Ню Йорку.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Джерзі Сити, Н. Дж.

Праця Пластприяту.

Пластова Станиця в Джерзі Ситі (станичний — пл. сен. І. Нинка) нараховує 67 пластунів. Це вже поважна громада, яка для своєї нормальної праці потребує в першу чергу власного приміщення. Станиця містилась якийсь час „кутом" у спільній домівці тутешніх організацій „Самопомочі", СУМА й ООЧСУ. Але яке то приміщення „кутом"?

Тому першим і основним завданням Пластприяту було, як це ствердила п. Марія Турко, голова Управи, на загальних зборах, що відбулись 14 березня ц. р., — підшукати відповідне приміщення та придбати фонди на його обладнання й заплату ренти.

І таку домівку Управа Пластприяту придбала, обладнала і її оплачувала.

Фонди Пластприяту черпались з членських внесків та доходів з імпрез. У звітовому році було 45 членів Пластприяту, які при місячнім 50-центовім внеску завинили тих внесків на суму 52 дол. Коли ж Пластприят мав у звітовому році приходу на суму 605 дол., то цю суму придбано головним чином з доходів з імпрез, бо вони принесли суму 292 дол. Очевидно, що весь тягар влаштовування імпрез несла Управа Пластприяту, при видатній допомозі старшини Пластової Станиці.

Другим, не менше важним і важким завданням Управи, було перевести збірку на закуп Пластової Оселі в Іст Четем. Комітет закупу Оселі запланував на відносно невелику українську громаду в Джерзі Ситі зібрати 1,000 дол. Легко сказати слово — тисячу, але її зібрати серед численних інших збірок на громадські потреби — справа не легка. Взялись за неї члени Управи та пластуни сеньйори. При пильній праці збірщиків, „хожденієм" хата від хати зібрано деклярацій на суму 1,134 дол. З тої задеклярованої суми зібрав Пластприят в готівці і передав Комітетові закупу Оселі суму 774 дол., а суму 210 дол. окремі громадяни вплатили самі безпосередньо Комітетові в Ню Йорку, так, що з нашої громади Оселя дістала в готівці суму 984 дол., а сума 150 дол. ще не стягнена.

На цю суму 984 дол. зложились такі громадяни: інж. Церкевич — 105 дол.; по 50 дол.: А. Вук і Ю. Ференцевич; по 30 дол.: П. Гусар і М. В. Вурки; по 25 дол.: М. Драґан, В. Гусар, В. Садівник, І. Нинка, Ст. Домарацький, Філія УККА в Джерзі Ситі, Дм. Галичин, д-р Л. Мишуга, д-р В. Мартинець і О. Коропецька; по 20 дол.: М. і В. Стецюки, П. Постолюк, Н. і В. Сохани, О. Одулак, О. Колодій, І. Ржевіцький, Ст. Дзядів, С. і І. Цьолки; по 15 дол.: О. Класниця і О. Смішкевич; по 10 дол.: І. Яцусь, М. Коць, Фр. Колодій, Г. Герман, С. Мартюк, С. Домерецький, Р. Ґалібей, Н. Котик, М. Білозор, Й. Жидик, Е. Вох, М. Дзядів, М. Поллью, В. Назаревич, І. Несвячена, д-р Коропецька; по 5 дол.: У. Явна, А. і Л. Лапичаки, І. Кулинич, С. Федів, Озорський, Д. Притуляк, В. Совірка, М. Вітер, І. Лотовичева, М. Ковбаснюк, В. Пащак, Ясиненко, Т. Підгородецький, Я. Діхтяр; Е. Сірий 4 дол.; В. Мельник 3 дол.; по 2 дол.: І. Коровицький, Й. Гібонс, К. Маґура, Сарахман, С. Гладкий, С. Савчук, М. Пилипчак, д-р Шебунчак, К. Полюга, Цетенко, О. Смотрич; по 1 дол.: Твердовський, Е. Парницький, Книш, Кушнір, Й. Гіль, Шимон, М. Думанська, Кравець, П. Вілобрам і В. Вугай.

З інших ділянок діяльности Пластприяту треба відмітити ведення курсів українознавства, який вели безкоштовно і з великим успіхом через цілий 1952/53 шк. р. п-во І. і М. Коці, що закінчився кінцевим іспитом і роздачею свідоцтв. Крім того п. М. Мельник перевела з юнацтвом Пласту курс модерного танку та товариської поведінки. Очевидно, що цей курс відвідувало юнацтво дуже пильно, який покінчився милою забавою, де юнацтво дало доказ, що безкоштовна праця п. В. Мельник не пішла надармо. А тепер Пластприят веде курс навчання писати писанки. Вже перші лекції виказали не лише велике зацікавлення цим курсом, але й показали дуже гарні наслідки в цьому будь-що-будь нелегкому мистецтві. Курс веде безкоштовно п-ні О. Ощудляк.

Новій Управі Пластприяту (голова — С. Мартос) лишаються тіж самі завдання: стягати залеглі й біжучі членські вкески, стягнути решту грошей задеклярованих на Пластову оселю і знову організувати принагідні імпрези, щоб Пластова Станиця могла продовжати свою корисну працю, не турбуючись матеріяльними потребами.

С. М-к.

Ню Йорк, Н. Й.

З життя Відділу Обвуа.

Нова Управа Відділу на чолі з головою полк. А. Валійським, розпочала свою каденцію помітно успішними виступами, що відбулися її заходами. Три такі виступи, це були дві дуже цікаві доповіді, а третя імпреза — традиційна вояцька забава, що відбулася 13 лютого 1954 р.

2-ого січня 1954, член Відділу проф. Іван Паливода, виголосив доповідь на тему: „Діяльність Уряду під час Зимового Походу Армії УНР". Прелеґент, що тоді був членом Уряду і сам брав участь в підпільній діяльності Уряду разом з Армією, подав дуже багато надзвичайно цікавого і важливого матеріялу про названий період. Про цю добу найбільше пишуть, очевидно неґативно, противники концепції УНР. Тому сама тема викликала великий інтерес. Ця доба вимагає об'єктивного висвітлення, якого не може зробити одна доповідь. Прелеґент підкреслив у вступі, що його доповідь є тільки частиною матеріялу до виповнення цієї прогалини в нашій історії.

Прелеґент коротко насвітлив тодішню політично-стратеґічну ситуацію України. Подав у яких умовах Уряд і Армія виносили всі свої рішення та як вони потім разом діяли у ворожому запіллі. Уряд політично, а армія мілітарно, на які сили тоді українська демократія базувала свою роботу в Україні, як утримувався контакт поміж Урядом та Армією, які були розбіжності поміж Урядом та Армією УНР і Урядом та Армією Галичини, як дійшло до Варшавського договору, в якому також брали співвідповідальність галицькі політичні діячі, які були успіхи та невдачі Зимового Походу і всієї нашої визвольної боротьби.

Дискусія по доповіді викликала великий інтерес. Говорили учасники тодішніх подій і кожен додав щось нового, хоч дехто відхилявся від головної теми. Зокрема слід відмітити цікаві виступи пп. май. Маслівця, сот. д-ра Мелешка, полк. Реутова, д-ра Галія та от. Бульби-Боровця.

На наступних сходинах Відділу 6-го лютого 1954, було дві дуже цікаві доповіді: полк. А. Валійського і пор. Я. Курдидика. Полк. Валійський присв'ятив свою півгодинну доповідь пам'яті Президента і Головного Отамана Андрія Лівицького, що його присутні вшанували вставанням і мовчанкою. Він подав дуже багато невідомих досі фактів з діяльности покійного Президента, а особливо по лінії військової політики Уряду УНР. Подано, які заходи робив покійний Президент, щоб дальше вишколювати наші фахові військові кадри в чужих арміях; як були виготовлені та апробовані Президентом пляни організації УПА; про переговори Президента в справі організації дивізії „Галичина" й посилань до неї старшин з Армії УНР; про постійне таємне контактування з повстанським рухом в Україні і т.п. Постійно покійний Президент робив старання опікуватися бувшими вояками та інвалідами пенсіями та всякою іншою допомогою. Свою доповідь полк. Валійський закінчив одним з останніх листів Покійника до нього, де Президент дуже високо оцінює заслуги вояків перед Батьківщиною і покладає на них велику надію Уряду та цілої нації.

Другий доповідач на цих же сходинах пор. Курдидик, говорив на тему: „Закулісся німецької окупації України 1941-1943". Доповідач, як учасник всіх подій в Україні цього періоду, мав нагоду все обсервувати. Він подав багато цікавих фактів про політику Гітлера в Україні, особливо в економічній галузі. Одначе ці факти є загально відомі, про „закулісся" тієї політики доповідач нічого нового не подав, на що йому звернули увагу численні дискутанти. Один дискутант проф. Король, що в часі вибуху німецько-російської війни перебував у Москві, підкреслив, що пропаґанда по радіо з проголошенням держави 30 червня 1941 р., давала дуже перебільшені надії на німців українцям в СССР. Вони думали, що там дійсно є вже українська держава та її армія. Вояки масово здавалися в німецький полон, саботувалися евакуаційні заходи і т.п. Потім, прийшло страшне розчарування.

Розвагова імпреза Відділу відбулася в суботу 13 лютого 1954. Це була традиційна вояцька забава, що відбувається в цьому часі щороку. Забава відбулася в залі студії Авраменка. На забаву прибули члени Відділу та запрошені гості і вона пройшла в приємній товариській атмосфері з моральним і матеріяльним успіхом.

Останньою імпрезою 6-го березня 1954 були сходини, присв'ячені 15 роковинам подій в Карпатській Україні. Відкриваючи сходини полк. А. Валійський підкреслив значення державних Актів в Хусті, що проклямували 14 березня 1939 року суверенну Карпатську Українську Республіку та заслуги її збройної сили, Карпатської Січі, яка складалася головним чином з високопатріотичної молоді. Пам'ять цих Героїв, що прославили свою і всю українську землю тоді на цілий світ, присутні вшанували вставанням та мовчанкою.

Доповідь виголосив д-р М. Галій на тему: „Спільний фронт українців в боротьбі за державну незалежність". Доповідач, учасник Визвольних Змагань і старшина УГА, по професії педагог-історик, опинився в Карпатській Україні задовго перед 1939 роком. Добре вивчив всі умови Карпатської України. Його доповідь була дуже дбайливо підготовлена і базована на студіях всіх історично-соціяльних процесів Карпатської України. Він накреслив перед слухачами історію цвіту української молоді, яка віддала свої життя за нашу Срібну Землю, в боротьбі проти лютого ворога. По його доказах ця молодь своєю кров'ю вписала ще одну славну золоту сторінку в історію визвольних змагань Соборної України, за її повну суверенність. Закінчуючи д-р Галій апелював до всіх українських партій та угруповань, припинити роздори та стати спільним фронтом до боротьби за незалежну Українську Народну Республіку, опираючись тільки на власні сили.

Доповідь була доповнена спогадами інших учасників тих подій в Карпатській Україні. Полк. Армії УНР і Карпатсько. Січі, Сергій Єфремов, підкреслив, що в рядах Карпатської Січі боролася молодь з цілої України, під командою старшин армій УНР, УГА та Карпатської Січі, але головну силу становили наші хоробрі карпатці. Свій виступ полк. Єфремов закінчив словами Симона Петлюри: „Кров пролита за святу Ідею, ніколи не засихає, а тепло її буде вічним ферментом та кликатиме до здійснення розпочатого"...

Професор Король і ред. Лепкий подали цікаві, досі невідомі інформації. Перший про те, як на події в Карпатах реаґувала офіційно Москва. Там був викликаний явний переполох. „Сам" Сталін робив відому заяву в справі подій в Карпатах. Натомість все населення України було цими подіями дуже піднесене на дусі. Ці події віщували неминучу світову війну, на яку Україна чекала як на свій ратунок. Редактор Лепкий повідомив, що йому пощастило мати розмову з конфінованим ґетлерівцями австро-угорським архикнязем Василем Вишиванним. Як бувший полковник УСС, архи-князь Василь був відомий як прихильник українців. Він старався поінформувати українців про все диявольські пляни Гітлера та Ріббентропа відносно України. Велика шкода, що ці інформації щойно тепер починають помалу випливати на денне світло, замість в 1939 році.

В заключному слові д-р М. Галій дякував присутнім за всі доповнення його доповіді і ще раз закликав до об'єднання коло Державного Центру Української Національної Ради для здійснення нашої Визвольної Боротьби за Українську Державність.

А. Зубенко.

Міннеаполіс, Мінн.

Доповідь проф. Віктора Доманицького в ООЧСУ.

Завдяки заходам 19-го Відділу ООЧСУ, українське суспільство Міннеаполіс мало змогу 28-го лютого ц.р. послухати надзвичайно цікавої доповіді, що її виголосив визначний український науковець проф. В. Доманицький.

Тема доповіді: „Аграрна політика на переходовий час в самостійній Українській Державі". Ця доповідь була виголошена в домівці ООЧСУ і СУМА при великій кількості слухачів.

У першій частині доповіді, прелеґент, спираючись на статистичні дані, в надзвичайно чітких красках представив стан сільського господарства, що заіснував в Україні в наслідок російсько-комуністичної окупації.

В другій частині доповіді, прелеґент подав концепцію, як на його думку повинен бути проведений у вільній Україні перехід від системи колективних господарств до системи приватної власности. Проблема ця, як сказав доповідач, надзвичайно складна і делікатна і її переведення буде вимагати надзвичайної підготовки й уміння. Для успішного розв'язання цеї проблеми, чи не найважнішою буде справа належної підготовки широких народних мас. Широко закроєна роз'яснювальна робота, розпочата сейчас після звільнення мала б попередити акцію ліквідації колгоспів та перехід до системи приватної власности. Повна співпраця широких мав з одної та урядових чинників, що керуватимуть цею справою, з другої сторони, це одинока передумова успіху.

Після доповіді розгорнулася дуже цікава дискусія, що тривала понад три години, в якій брав участь цілий ряд осіб, між якими були визначні знавці сільсько-господарської ділянки.

Насувається питанния: чи українські політичні кола застановляються над проблемою, з якою зустрінуться після звільнення від російсько-комуністичної окупації, а саме справи ліквідації колгоспів — сьогоднішнього знаряддя експлуатації українського селянина? Чи не було б доцільним, щоб відповідні українські наукові установи, чи навіть УККА, знайшли відповідні фонди для створення секції, зложеної з найкращих українських фахівців — знавців совєтської системи, для належного простудіювання цієї проблеми і виготовлення певного конкретного пляну?

Українці вшановують пам'ять Командира УПА

В четверту річницю геройчної смерти Командира УПА Т. Чупринки-Шухевича, українці Міннеаполіс гідно вшанували пам'ять цього великого сина українського народу.

В неділю, 7-го березня ц.р., в українській гр.-кат. церкві св. Константина і в українській православній церкві св. Михаїла, при великій скількості вірних були відправлені панахиди за спокій душі Командира.

Ввечорі, цього ж дня, в залі школи св. Боніфатія, відбулася святочна академія, що її зорганізував місцевий Відділ ООЧСУ, при співучасті інших організацій. Святочну академію, на яку явилося велике число свідомого українського громадянства, відкрив голова Відділу ООЧСУ інж. Осип Покотило, а головну доповідь про Командира виголосила пані Марія Голяш, бувша учасниця рейдуючих груп Української Повстанської Армії. П-ні Голяш в надзвичайно приступній формі представила слухачам образ незабутнього Командира як людини-християнина-воїна і товариша зброї. Цитуючи цілий ряд уривків зі споминів вояків УПА, що особисто зустрічали чи бачили ген. Чупринку, прелеґентка залишила незабутнє враження на всіх присутніх.

Мистецька частина академії, хоч скромна, однак була дбайливо підібрана. Вона почалася сольом на фортепіяні у виконанні молоденької пластунки Уляни Крамарчук, яка виконала в'язанку українських пісень укладу М. Лисенка і Р. Заревича. З великим чуттям і помистецьки панна Ірма Маштапір, знана зі своїх неодноразових виступів на академіях, продеклямувала вірш В. Янова: „Українській Повстанській Армії". В дальшому, група пластунів і сумівців дуже гарно виконали рецитацію „Молитва українського націоналіста", а пластунки Катерина Павлишин, Люся Мінкович і Ірма Маштапір, що все беруть активну участь у майже всіх українських національних виступах, виконали інсценізацію „На роздоріжжі", що її виготовила пані Олена К-Венцаль.

У вокальній частині академії виступила пані О. К. Венцаль, що виконала дві пісні „Ой упав стрілець" і „Наш рідний край", при акомпаніяменті пані Олени Карпяк.

На закінчення програми виступив хор Церкви св. Константина під керівництвом проф. Романа Ставничого, який виконав ряд пісень: „Могила", „Ой горе тій чайці" та улюблену пісню Чупринки-Шухевича „Ой у полі верба". Виступ цього хору доказав, що при наполегливій праці він має всі дані бути на місцеві обставини дуже добрим хором.

Відспіванням українського національного гимну, що його відспівали всі присутні, закінчено академію.

М.

Филаделфія, Па.

Підготова до 25-літного Ювілею ОУН.

З ініціятиви 12-го Відділу ОДВУ відбулася у вівторок, 23-го березня, ввечорі, ширша нарада представників 42-х організацій Филаделфії. Крім місцевих представників організацій, взяли участь у нарадах др. В. Ґалан ід ЗУАДК, та дир. Поритка від централі ОбВУА.

Чисельна участь представників установ на цій першій нараді, це наявний доказ того, що українське громадянство в Филаделфії вбачає в ОУН пребагатий позитивний вклад у всенаціональну скарбницю української визвольної політики. Всі представники погодились увійти та очолити ширший комітет. Для технічної підготовки свята вибрано семичленний діловий комітет. Спокійний, та діловий хід нарад, зокрема серед представників політичних угрупувань, що довгі роки вели між собою спори, дозволяє ставити припущення, що саме цей ювілей повинен послужити направду за символ замирення, зокрема серед націоналістичного табору, та рівночасно стати реальним поштовхом до створення загального українського миру.

ЩАД

Український Літературно-Мистецький Клюб
Нью-Йорк 149. 2-га Ст.

З Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що в найблизчу п'ятницю, 2-го квітня, там відбудеться Літературний Вечір з виступом письменника Фотія Мелешка. Початок о год. 8-мій ввечорі.

ДОДАТКОВИЙ СПИСОК...

(Закінчення зі стор. 4-ої)

ський Н., Макаровський І., Воднар В., Микитюк В., Мудрий Я., Яремишин С., Кволик Г., Гоголюк В., Кріль В., Федчук А., Михайлюк Ю., Михайлюк В., Андруховський Н., Буцьор П., Скібіцький А., Мазак П., Стадник П., Медвідь Г., Пастернак І., Гнатковський С., Гнатковська Е., Гнатковський В., Вільчинський Н., Кравс С., Бодак Д., Почапський Я., Яремишин В.
Разом $50.00.

ВІДДІЛ ч. 267.
(Списку жертводавців не одержано).
Разом $49.00.

ВІДДІЛ ч. 270.
Салюк Іван $2.00.
По $1.00: Світницький П., Кот М., Світницька А., Стегницький М., Гайдук К., Сайчук Г., Кулич Л., Кулич А., Гіль Т., Осміловська П., Цілюковський І., Ляхоцький П., Колісник О., Колісник І., Колісник М., Кацуба С., Іванишин М. Федів І., Грабар П., Грабар І., Жарський Й., Станіславишин К., Сайчук М., Маланяк В., Жарський Ф., Василюк С., Ґріца С., Турчинський М., Косоноцький М., Баран К., Баран Е., Баран М., Баран П., Баран Г., Баран В., Решитило А., Кашицький І., о. Лотович В., Мазур А., Олесь Я., Тенюх А., Панас Л., Диктир С.
Разом $45.00.

ВІДДІЛ ч. 288.
По $1.00: Паращак М., Мушастий Д.
Разом $2.00.

ВІДДІЛ ч. 315.
По $5.00: Гаврилів Павло, Штуцький Іван, Вілоґан Йосип, Дембіцький Степан.
Кедровський Володимр $3.00.
Фенчинський Никола $2.00.
Разом $25.00.

ВІДДІЛ ч. 320.
По $1.00: Хомічак А., Скирчук Р., Мармаш В.
Разом $3.00.

ВІДДІЛ ч. 334.
Тиганська Г. $1.00.
Разом $1.00.

ВІДДІЛ ч. 338.
По $2.00: Янковський Ф., о. Пипюк Г.
По $1.00: Янковський П., Кудляк І.
Разом $6.00.

ВІДДІЛ ч. 353.
По $1.00: Василюк С., Василюк М.
Разом $2.00.

ВІДДІЛ ч. 361.
Геймер К. $2.00.
Разом $2.00.

ВІДДІЛ ч. 433.
Кісь П. $1.40.
Разом $1.40.

ПРИНАГІДНІ ПОЖЕРТВИ, переслані безпосередно до Головної Канцелярії УНСоюзу:
Українсько - Американський Горожанський Клюб в Кліфтоні, Па. $5.00.
Д-р Волощук Осип $3.50.
Шаповал Архип $2.00.
Джоном Стела $1.00.
Кобзій Іван $1.00.
Козак Іван $1.00.
Разом $13.50.

ВІДДІЛИ, що прислали викази жертводавців після проголошення в „Свободі" в чч. 23 і 24 першого списку:

ВІДДІЛ ч. 117.
По $1.00: Калина В., Дерек Г., Дробик П., Кожух В., Зубрицький П., Ярема П., Кучма С. Костишин В., Деревянко Й., Нечипорук С., Нечипорук М., Гузар М., Роговський В., Стефанишин І., Калина А., Кефор І. Кефор М., Васильків П., Рокицька О., Ткач І.
Разом $20.00, поміщених в першому списку з приміткою — з каси Відділу.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК в списках, проголошених в „Свободі", в днях 4. і 5. лютого 1954:
Відділ ч. 167: пропущено: Вельґан Іван $1.00.
Відділ ч. 200: справлено імена жертводавців: по $1.00: Танчак М., Тесляк Я.

ПРИМІТКА:
Проголошені списки жертводавців на „Союзівку" в чч. 23 і 24, від 5 і 6 лютого 1954 і додатковий список, проголошений в сьогоднішньому числі (ч. 61 від 31 березня 1954) містять прізвища всіх жертводавців, що прислали свої пожертви через Відділи УНС впродовж 1952 і 1953 років, включно до 31. грудня 1953.

Третій список, в якому будуть поміщені пожертви, одержані від 1 січня до кінця березня 1954 буде проголошений в квітні ц. р. перед конвенцією УНСоюзу.

Зазначуємо при цьому, що декотрі з наших Відділів прислали лише готівку, не подаючи імен згл. прізвищ жертводавців — і так ці Відділи поміщено в проголошених списках.

Якщо одержимо з цих Відділів списки за попередній час впродовж біжучого кварталу — вони будуть поміщені додатково в м. травні ц.р.

Головна Канцелярія УНС.

ПОДЯКА

Вп. П. Д-р Іванові Макаревичеві

Прошу прийняти щераз цією дорогою найщирішу подяку за повну посвяти опіку та неоцінену поміч віддану моїй дружині при народинах нашої донечки.

З глибокою пошаною
З. КОЗАК

✝

Ділимося сумною вісткою, що в п'ятницю, 19-го березня ц. р., о год. 6:30 відійшов від нас у вічний спочинок наш Найдорожчий Муж і Батько

с. ТЕОФІЛЬ КАЛИНИЧ

народжений 30-го січня 1889 року в Жукотині, повіт Турка. Середню школу закінчив у Перемишлі, 1909 р. По матурі — студент права у Львові, де одержав абсолюторію. Учасник визвольних змагань Укр. Гал. Армії, пропаґандивного відділу. Теологію студіював у Відні. Рукоположений єпископом Коциловським 18-го лютого 1923 р. в Перемишлі.

В роках 1923-1929 — катихет народної школи ім. Шашкевича і української жіночої гімназії, рівночасно віце-канцлер Єпископської Консисторії в Перемишлі. Від 1929 до 1944 року — парох в Тарнавці, повіт Ряшів, де вспів ще вибудувати Гр.-Кат. Церкву, і візитатор шкіл лежайського Деканату. Крилошанські відзнаки одержав від єпископа Коциловського 28-го жовтня 1935 р. В роках 1937-1944 був містодеканом лежайського Деканату. На скитальщині виконував обов'язки душпастиря у Відні (Австрія), а по капітуляції був парохом у Віллаху. До З'єдинених Держав прибув 1950 р., де сповняв обов'язки сотрудника при Церкві св. Константина в Міннеаполісі, Мінн.

Хай чужа земля буде Тобі пером, доки, за дозволом Всевишнього, Твої Тлінні Останки не перенесемо у Рідний край, для якого Ти ціле своє життя так невтомно працював.

Прибиті горем
жена ІВАННА і син ЛЮБОМИР.

В. І-с

„МАНДРУВАННЯ В КРАЇНУ ЗЕ-КА" Ю. Б. МАРГОЛІНА

(Видання імени Чехова. Ню Йорк. 1952.)

Перед нами російською мовою книжка в 416 стор. великої 8°.

У передмові редакція про автора подає такі відомості: Ю. Б. Марголін народився у р. 1900 в родині лікаря, дитинство і юнацтво пробув у Катеринославі й Пінську, вищу освіту одержав у Берліні, де скінчив університет з титулом д-ра філософії. По закінченні освіти жив у Лодзі і написав декілька книг російською, польською й жидівською мовами, а в р. 1936 еміґрував до Палестини. У 1939 році приїхав до Польщі на короткі відвідини, де його застала німецько-польська війна, за якої він, як польський громадянин, відвідав матір у Пінську, що окупував СССР. Тут його з тисячою інших арештовано і відвезено в район Біломорсько-Балтійського каналу. Скоро йому оголосили „присуд" про перебування 5 років в „поправно-трудовому таборі" за „перебування на совєтській території без совєтського пашпорта". Коли по умові ген. Сікорського з СССР поляків амнестували, Марголіна виключили з амнестії, і він відбув повний п'ятилітній термін до 21.6.1945, але вернутися до Польщі чи в Палестину не дозволили. Він мусів виїхати в Алтайський край, а вже з відтам шляхом репатріяції повернувся до Лодзі, з якої від'їхав до Тель-Авіву в Палестину. З юнацьких літ Марголін є гарячим сіоністом.

В передмові автора цісї, блискуче написаної безстрасно — об'єктивної книги, так характеризується література про СССР: „Поміж репортажами були й дуже добре опрацьовані речі з досконалими спостереженнями, гострим умом і блиском. Але в цілому вся ця література являла собою дитячий лемент. Як скептики, так і ентузіясти однаково не мали уяви про Совєтський Союз, не мали права писати про речі їм не знані" . . . і далі: „Країна Зе-Ка не нанесена на совєтську мапу і її нема ні в якому атласі. Це єдина країна світу, де нема суперечок про Совєтський Союз, нема неясного й нема ілюзій". . . „Мені довелося спостерігати Росію не з вікна готелю „Метрополь" у Москві чи з вікна вагон-ресторану. Я бачив її через ґратчасте віконце тюремного вагону, через колючі дроти таборів, переміряв пішки сотки кільометрів, коли гнали з лайкою арештанську юрбу етапом через ліси й жебрацькі колхози півночі, перетяв двічі Урал — в теплушці і на третій лаві твердого вагону, де нема, і не припускається, бути чужим кореспондентам, — жив у сибірській глуші, ходив, як всі, на працю і тримав у кишені той документ, яким так пишався Маяковський: совєтський пашпорт терміном на 5 років".

Книжка написана з таким досконалим знанням предмету, в ній день-за-днем, факт за фактом нанизуються події, що важко відірватися від читання. Переказане все цікаве й важливе, і дуже клопітливо, на чому саме зупинитися? Дивовижно, як людина в тих жахливих умовах могла отак об'єктивно, незлобно ні до кого, писати, констатуючи лише факти. При цьому й мова добірна, талановитого письменника.

Аж на десяту добу по виїзді з Пінську на ст. Медвежогорськ (Мурманської залізниці) людям наказано вилазити і вони побачили великого грубого чоловіка з величною „командирською" поставою майора Держбезпеки Левінсона, котрий почав їх передивлятися і з усмішкою трохи по-жидівськи (походив з Варшави) проказував: „На лісоповал! На лісоповал!" Це був керівник таборів ББК (Біломоре - Балтійського Каналу) — володар півмільйона державних рабів, як його означає автор. Від нього вперше прибулі почули, що вони — „заключенні" — скорочене зе-ка, яким нічого не вільно. З цього моменту вони не ходили, а їх лише ганяли, як худобу. Прогнали їх повз Головне Управління таборів ББК, в якому бачили ніби вільних людей, які в дійсності були або „заключенні", або апаратчики карних таборів.

На ст. 47-48 автор пише: „Люди, які прислали 1,000 польських жидів на „48 квадрат" (назва району праці), дали їм 3 тижні, щоб вони перетворилися в лісорубів і повноцінних робітників. Їм сказали: „ваше минуле нас не цікавить. Треба працювати. Це — основний закон совєтського життя. Хто не працює, той не їсть. Ваш рятунок в праці. Якщо ви слабкосилі, то праця вас зробить сильними. Коли ви недужі, праця зробить вас здоровими. Опріч праці вам нічого робити в таборі, а якщо не працюватимете, то загинете". Далі — „Кожна праця в совєтському таборі була нормована без милосердя на повне використання сили здорового російського селянина. Чим легша була праця, тим більша була норма, яку треба виповнити. В конечному рахункові всі роботи були рівні і приводили вони до експлуатації до останьої межі фізичної сили й витривалости".

6-й розділ „Розчеловічування" (69-89 ст.) особливо цікавий для характеристики російської катівні, психічної й фізичної. Наведем з нього один уривок про Середньоазійських робітників (ст. 69) . . . „Вигляд азіятських бриґад наводив жах. Неймовірно брудні, звіриноподібні люди, з головами, обв'язаними брудними ганчірками, з рештки вимерлих в таборі поколінь, з незрозумілою мовою, здичавілі до печерного стану, вони працювали нелюдськи, ні з ким не мішались і нікого до себе не підпускали. Західник (з Польщі В. І.), якого з ними посилали працювати, був людиною скінченою: вони не визнавали за ним права щобудь мати своє, безсоромно розбирали його речі, а на праці підганяли „дрином", себто дерев'яним колом, били й штовхали ногами, як пса. Попасти в це оточення було смертельною небезпекою для західника, але з другої, російської створити піджидали вас „урки" (кримінальні) злочинці, що були не ліпші: бандити, здібні завжди на цинічний глум, грабіжку, удар сокирою. Оці до кінця розчоловічені люди вказували нам, як в люстрі, наше власне майбутнє".

Про антисемітизм росіян автор висловився так. . . „Враження польського антисемітизму у нас згладилось, коли зустрілися із значно більшим масовим і стихійним російським антисемітизмом. Він був для нас несподіванкою. Ми знайшли в таборі відкриту і масову ворожість до жидів. 25 років совєтського режиму нічого не змінили в цьому відношенні. Незмінно в кожній бриґаді, кожному бараку, кожній колонні були люди, які ненавиділи мене тільки за те, що я був жид. Їх було досить, щоб отруїти атмосферу в кожному місці, де ми жили. Не дивлячись на те, що вони нічого не знали про Гітлера, вони створювали часами навколо нас гітлерівську атмосферу, коли зверталися, не називаючи імен: „Ей ти, жид!" — „У кого лопата?" — „У жида". Це були люди з міста і колхоза, виховані вже у совєтські часи, і їх відношення мало всі прикмети природного і загального явища. Тоді ж я познайомився з тим словечком, що заступає прозивання „жид": — „абрам", з горлянковим „р":: „аб'гам". На волі ці ж люди були обережнішим; в таборі вони не соромились. Встановлений факт нашого жидівства зразу обертався проти нас, в битових відношеннях або в праці. В щоденній дискримінації, в дрібних причепках, отруйливих заввагах і в тисячах способах отруєння життя. Якщо загас костер, і треба взяти вогню у сусіда, він не дає головешки, через те, що ти жид, і вогонь у тебе не горить через те саме, що ти розраховуєш на його костер, а свій занедбав. Коли не виконуєш норми, то тому, що жиди працювати не хотять. Якщо жида прийняли в контору, то тамошні „придурки" (працівники із арештантів) наможуться його кинути. Недовір'я до жида почувається скрізь, і треба його перемогти, щоб досягти якогось особистого контакту з людьми.

(Продовження буде).

Шукають Своїх Рідних

УВАГА: Зголошуючись на розшуки до ЗУАДКомітету, прохається на початку листа доконче подати, під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки, не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до З. У. А. Д. Комітету, адресу якого подано при кінці.

• • •

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

20373 Дмитро Курчак сестру Ольгу Курчак і кузинку Розяму Федак, родом з Волі Коблянської, пов. Самбір.

20374 Іван Цюпка (Василів) з Холодного, Карпатська Україна, своїх односельчан Михайла Визисканого, Василя Поповича, Ференца Бенцу, Василя Добруненка (Василів) і Крихвалюка — всі з Холодного.

20375 Антін Іванків стрийка Івана Іванків зі села Росільна, пов. Станиславів, який виїхав до ЗДА ще в 1915 р.

20376 Анастазія (Музика) Бруце брата Миколу, сина Кондрата зі села Лімна, пов. Добромиль.

20377 Атанас Козій Олену і Кирила Козій.

20378 Петро Гаврилів доньок стриєчного брата Івана Гаврилова а то: Олену по мужу Мартинів (вдова), Марусю і Янку Гаврилів зі села Лисовичі.

20379 Роман Матлак Андрія Іванюк та професора Горечко.

20380 Дмитро Миронюк брата Івана, уродж. 1911 р. в селі Мишин, пов. Коломия.

20381 Юрій Ширбан Марію В. Мінюк з полтавської області.

20382 Л. Горбачевський Корнелю Лятовську та її молодшого брата — обоє діти Ґустава і Вікторії з Пекарських Ляровських, які померли в 1951 р.

20383 Василь Фусик зі Стрількова, пов. Стрий Миколу Шкляр, який виїхав до ЗДА в 1927 р.

20384 Марія Гевало родину Катерини Гевало зі села Прилбичі, пов. Яворів.

20385 Юлія Федоляк (Лупійчук) тету Анастазію зі сином Михайлом і дочкою Іриною.

20386 Василь Кіхтан вуйка Івана Волошиновського з Галівки, пов. Самбір.

20387 Григорій Костик Зофію Зуборовську, що виїхала з Німеччини до ЗДА в 1950 р.

20388 Кузьма Качмарчик стриєчного брата Стефана Качмарчика та сусідів зі села Мацена Велика, пов. Горлиці, Михайла Качмарчик і Марію Крет.

20389 Михайло Улич брата Ілька Улича зі села Тухля, пов. Стрий.

20390 Анастазія (Кисилишин) Кендус сестру Анастазію Гркшканич, кузинів Миколу Кузьму і Михайла Когут зі села Розлуч.

20391 Марія Прохоровна Криворученко родина Івана Лаврентієвича Криворученка, уродженого 1929 р.

20392 Григорій Кузик тітку Анну з Кузиків Коваліщин, яка до другої світової війни перебувала у Пітсбурґу, Па.

20393 Михайло Сміш кревних Теодора Наворинського зі жінкою та сином, які приїхали до ЗДА в 1952 р.

Голоситись до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Укр. Січ" відд. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4-го квітня, о год. 3. попол., в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти обов'язково. На зборах можна рівночасно набути Ювілейну Книгу УНС „Українці у Вільному Світі". Хто ще з членів не заплатив Національного Датку до УККА може це зробити на місячних зборах. В суботу, 3-го квітня від год. 8-11 веч., і в неділю, 4-го квітня від 11:30 до 3. попол., можна вплачувати вкладки. Просимо вплачувати членські вкладки своєчасно. — Управа.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. — Бр. св. о. Николая, відд. 13, повідомляє своїх членів, що спеціяльні збори відбудуться в неділю, 4. квітня, о год. 2-ій попол., в залі Укр. Ам. Гор. Клюбу, 402 — 25th St. На тих зборах будуть дуже важні справи до полагодження, тому присутність всіх членів обов'язкова. Проситься прийти на означений час. В усіх організаційних справах звертатися до фін. секретаря на адресу: Aksenty Urban, 816 — 24th St., Watervliet, N. Y. — **А. Урбан, секр.**

ШІКАҐО, ІЛЛ.—Управа Т-ва ім. Д. Вітовського, відд. 301, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. квітня, в залі при церкві св. Володимира, 2238 W. Cortez St., о год. 12:30 вполудне. Просимо всіх членів взяти якнайчисленнішу участь і використати збори для вплати вкладок. — **Управа.**

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ПЕРШИН, член 204 відд. У.Н.Союзу в Ню Йорку, помер 27-го березня 1954. Покійний родився 1889 року в с. Староміщина, пов. Скалат, Західна Україна. Полишив в смутку дружину Ксеню, сина Теодора, дочку Лілію, братів Івана і Гринька, зятя Джім, внука Джім. Похорон відбудеться 31. березня в 9-ій год. з погребового заведення П. Яреми до Церкви св. Володимира при 14-ій вул. Як бувший ветеран Американської Армії буде похований на військовім цвинтарі. — В. Й. П.!
В. Гасій, секр.

ВОЛЯНИК ПЕТРО, член відд. 370 УНСоюзу і Т-ва „Любов" в Ню Гейвен, Конн., помер несподівано 26-го березня 1954 р., в 61 році життя. Покійний родився 4-го липня 1892 в с. Звежень, пов. Броди, Західна Україна і вступив до УНСоюзу 17-го грудня 1916. Був делеґатом й предсідником відд. від 1940 р. залишаючись на цім пості аж до лютого 1954. Покійний працював для добра УНСоюзу і за його урядування придбано поверх 125 членів. Оставив в смутку дружину Еву і двох синів Николу й Івана. Похорон відбувся з похоронного дому до церкви св. Арх. Михаїла і відтак на цвинтар св. Лаврентія. — В. Й. П.!
В. Гіна, секр.

СЕМЕН КАРМАЗИН, член Т-ва Запорозька Січ відд. 342 УН Союзу в Картерет, Н. Дж., помер по довгій недузі 10-го лютого 1954 р., проживши 64 років. Полишив в смутку сина Володимира, доньку Алес і одного внука. Похорон відбувся 13. лютого з погребового заведення до церкви, а відтак на цвинтар Rosehill, Linden, N. J., при участи Родини, Знайомих і Членів Т-ва. — В. Й. П.!
І. Маркович, секр.

ПРОДАЖ БІЛЕТІВ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ УНС

(Дня 16-го травня 1954 в Карнеґі Голл).

Квитки на імпрезу з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу 16 травня б. р. в Carnegie Hall можна набути в секретарів відділів, а саме:
Відділ:

5 PAUL BARNYCH
23-90 — 29th St.,
Astoria, L. I., N. Y.

8 WASYL MANDZIJ
70 Chestnut St.,
Yonkers, N. Y.

25 J. GIBAYLO-GIBBONS
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

27 OSTAP OLESNYCKYJ
228 Peshine Avenue,
Newark, N. J.

69 MICHAEL LYKTEY
35-10 — 35th Street,
Astoria, L. I., N. Y.

97 [illegible]
188 Hope Avenue,
Passaic, N. J.

117 SEMEN KUCHMA
214 East 10th Street,
New York, N. Y.

130 H. LUCHANKO
257 East 2nd Street,
New York, N. Y.

155 M. CHUMER
343 Laurie Street,
Perth Amboy, N. J.

158 J. PAWCHAK
101 South 1st Street,
Brooklyn, N. Y.

160 M. KOSTYSHYN
115 02 Liberty Avenue,
Jamaica, N. Y.

171 STELLA RYAN
88 Terrace Avenue,
Jersey City, N. I.

194 Dr. Y. PADOCH
33 Hillside Avenue,
Mahwah, N. J.

194 WASYL NYKYFORUK
740 E. 9th St.,
New York 9, N. Y.

200 STEPHEN SHIPKA
127-28 — 102nd Road,
Richmond Hill, L. I., N. Y

204 WASYL HASIY
527-9 East 12th Street,
New York, N. Y.

281 L. BACHYNSKY
46 Washington Parkway,
Bayonne, N. J.

293 Mrs. M. DEMYDCHUK
416 — 17th Street,
Brooklyn, N. Y.

[illegible] PETER KUCHMA
95 East 7th Street,
New York, N. Y.

[illegible]
159 Melrose Avenue,
Irvington, N. J.

455 Mrs. M. BLYZNAK
318 East 6th Street,
New York, N. Y.

[illegible] в крамницях:

ARKA, 48 E. 7th St., New York,
SURMA, 11 E. 7th St., New York,
EKO, 145 Second Ave., N. Y. C
VARIETY BAZAAR, 91 Mercer St., Newark, N. J.
NASH BAZAAR, 77 E. 7th St., New York, N. Y.
SVOBODA
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ЦІНИ місць: Льожі $3—$2.40, партер $2.40, 1-ий балькон $1.80, 2-ий балькон $1.50.

Замовлення на білети проситься надсилати з належитістю

ТАРЗАН, ч. 3254. Кровожерливий план

AS TARZAN, JAN AND RONDAR ENTERED THE ARENA AMONG THE MANY OTHER CONTESTANTS, HE SAW THAT NEARLY ALL THE SEATS AND LOGES WERE ALREADY OCCUPIED BY CIVILIANS AND NOBLES. IT WAS THE ANNUAL CELEBRATION THAT FOLLOWED THE SEASON OF RAINS--A GALA EVENT.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Коли Тарзан, з Дженом, Рондаром і багатьма іншими змагунами вийшов на арену, він побачив, що майже всі крісла в льожі були вже зайняті цивілями і шляхтою. Це було річне свято після сезону дощів — ґаля подія.

— Це будуть перегони на колісницях — пояснив Рондар. — Змагання між тваринами і людьми. Ті з нас, які залишаться живі, мусітимуть взяти участь в останньому акті . . . великому бою.